

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A
PEDAGOGICKÁ**

Katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor (kombinace): Penitenciární péče

DOMÁCÍ NÁSILÍ Z POHLEDU POLICISTY

**DOMESTIC VIOLENCE FROM THE STANDPOINT
OF THE POLICEMAN**

Bakalářská práce: 11-FP-KSS-4025

Autor:

Marek Schicketanz

Podpis:

.....

Vedoucí práce:

PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
64	6	0	7	25	3+1CD

V Liberci dne 25. 04. 2012

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Marek SCHICKETANZ
Osobní číslo: P09000084
Studijní program: B7508 Sociální práce
Studijní obor: Penitenciární péče
Název tématu: Domácí násilí z pohledu policisty
Zadávací katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl: Cílem bakalářské práce je zjistit informovanost a postoje policistů k domácímu násilí.
Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.
Metody: Dotazník.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BUSKOTTE, A. Z pekla ven : Žena v domácím násilí. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

BURIÁNEK, J., KOVAŘÍK, J., ZIMMELOVÁ, P., ŠVESTKOVÁ, R. (eds). Domácí násilí ? násilí na mužích a seniorech. Praha : TRITON, 2006. ISBN 80-7254-914-6.

CONWAYOVÁ, H. Domácí násilí : Příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. ISBN 80-00-01550-1.

ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. Domácí násilí ? přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Bílý kruh bezpečí, o. s., Praha: 2002.

ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.

GENTRY, W. Doyle. O lásce a hněvu: Jak se bránit násilí ze strany blízkého člověka. 1. vyd. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0877-9.

GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J. KOUTEK, J. Podoby násilí v rodině. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-70214-16-3.

MARTINKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R.; Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001.

VOŇKOVÁ, J. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha: ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1.

VOŇKOVÁ, J. Vaše právo! První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí. Praha: ProFem, 2002. ISBN 80-238-9891-4.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 1. dubna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 27. dubna 2012

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PaedDr. PhDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

vedoucí katedry

dne 22-04-2011

Čestné prohlášení

Název práce: Domácí násilí z pohledu policisty
Jméno a příjmení autora: Marek Schicketanz
Osobní číslo: P09000084

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uved jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne 25. 04. 2012

Marek Schicketanz

Poděkování:

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Janu Sochůrkovi, Ph.D., za vedení a poskytnutí cenných informací a připomínek ke zpracování mé bakalářské práce.

Dále bych zde rád poděkoval kolegům respondentům, kteří ochotně přistoupili k vyplnění dotazníků a poskytli rozhovory pro realizaci empirické části bakalářské práce.

V Liberci dne: 25. 04. 2012

Marek Schicketankz

Název bakalářské práce: Domácí násilí z pohledu policisty

Jméno a příjmení autora: Marek Schicketanz

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2011/2012

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Anotace:

Bakalářská práce „Domácí násilí z pohledu policisty“ pojednává o problematice domácího násilí jako sociálně patologickém jevu, který v současné době budí stále více pozornosti.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Část teoretická je rozdělena do čtyř kapitol. Zde je problematika zasazena do širšího teoretického rámce. Vymezené klíčové pojmy jsou např. domácí násilí, oběť domácího násilí, násilná osoba a právní vymezení problematiky domácího násilí.

Praktická část práce se opírá o průzkumné šetření, které je prováděno technikou dotazníkového šetření na základních útvarech Policie České republiky. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit informovanost a postoje policistů k fenoménu zvaný domácí násilí.

Klíčová slova:

domácí násilí, násilná osoba, ohrožená osoba, pachatel, oběť, Policie České republiky, vykazání, postoj, zákon.

Title of the bachelor thesis: Domestic Violence from the Standpoint of the Policeman

Author: Marek Schicketanz

Academic year of the bachelor thesis submission: 2011/2012

Supervisor: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Summary:

The bachelor work “Domestic Violence from the Standpoint of the Policeman” identifies the problem of domestic violence as a socially pathological phenomenon, which is presently attracting increasing attention.

The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The former comprises four chapters, in which the issue is described in the wider theoretical framework and the key expressions such as domestic violence, the victim of domestic violence, the violent person/personality and the legal definition of domestic violence are given.

The practical part is based on a research performed at the level of the police stations in the Czech Republic. The aim of the inquiry was to ascertain the foreknowledge and the attitude of the policemen towards the phenomenon called the domestic violence.

Keywords:

domestic violence, violent person/personality, threatened person, culprit, victim, the Police of the Czech Republic, deportation, attitude, law.

Name der Bachelorarbeit: Häusliche Gewalt von der Polizistensicht

Vorname und Nachname des Autors: Marek Schicketanz

Akademisches Jahr der Abgebung der Bachelorarbeit: 2011/2012

Garant der Bachelorarbeit: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Annotation:

Die Bachelorarbeit „Häusliche Gewalt von der Polizistensicht“ behandelt die Problematik der häuslichen Gewalt als sozialpathologische Erscheinung, die zur Zeit immer mehr Aufmerksamkeit erweckt.

Die Bachelorarbeit ist in zwei Teilen verteilt – der theoretische und praktische Teil. Der praktische Teil ist in vier Kapitel verteilt. Die Problematik wird hier im breiten theoretischen Rahmen behandelt. Die begrenzten Schlüsselbegriffe sind z. B. häusliche Gewalt, Opfer der häuslichen Gewalt, Gewalttäter und Rechtsbegründung der Problematik der häuslichen Gewalt.

Der praktische Teil basiert auf Forschungsuntersuchung, die durch Umfragen in der Grundabteilungen der Polizei der Tschechischen Republik durchgeführt ist. Das Ziel der Untersuchung war die Informiertheit und Einstellung der Polizisten zum Phänomen häusliche Gewalt festzustellen.

Schlüsselwörter:

häusliche Gewalt, Gewalttäter, gefährdete Person, Täter, Opfer, Polizei der Tschechischen Republik, Austreibung, Einstellung, Gesetz

Obsah

Úvod.....	11
I. TEORETICKÁ ČÁST	13
1 Teoretická východiska a vymezení základních pojmů	13
1.1 Co je to domácí násilí	13
1.2 Charakteristické znaky domácího násilí	15
1.3 Příčiny domácího násilí	18
1.4 Druhy domácího násilí.....	19
1.5 Cyklus domácího násilí.....	20
1.6 Mýty o domácím násilí	22
2 Popis jednotlivých účastníků domácího násilí.....	23
2.1 Násilná osoba.....	23
2.2 Ohrožená osoba.....	24
2.2.1 Žena jako oběť domácího násilí	25
2.2.2 Muži jako oběti domácího násilí	26
2.2.3 Senioři jako oběti domácího násilí	26
2.2.4 Děti jako oběti domácího násilí.....	26
2.2.4.1 Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte – CAN (z anglického Child Abuse and Neglect)	27
3 Právní úprava domácího násilí	28
4 Domácí násilí a Policie České republiky	31
4.1 Policie České republiky	31

II. PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 Empirická část – výzkumné šetření.....	32
5.1 Cíl praktické části	32
5.2 Stanovení předpokladů	33
5.3 Popis a charakteristika zkoumaného vzorku.....	33
5.4 Získaná data a jejich interpretace.....	34
5.5 Použité metody	34
6 Prezentace výsledků empirického šetření	35
6.1 Analýza předpokladů a vyhodnocení dotazníku	51
7 Rozhovory s policisty o prožitém domácím násilí	52
7.1 Osobní zkušenost s domácím násilím.....	52
7.2 Rozhovor s policistou	54
8 Návrh opatření	57
Závěr.....	59
Použitá literatura.....	61
Seznam tabulek a grafů	63
Seznam příloh	64

Úvod

*Qui percutit necentibus, innocentes punit.
Kdo netrestá viníky, trestná nevinné.*

Latinské přísloví

V obsahové části své bakalářské práce bych se chtěl zaměřit na problematiku domácího násilí, která v dnešní době budí ve společnosti stále více pozornosti a zájmu, přestože tomu tak do nedávné doby nebylo. Domácí násilí se odsouvalo někde na okraj společenského dění, jako by nebylo, i když domácí násilí existovalo v jakékoliv době a jakékoliv společnosti. Život v každé společnosti je omezován nejrozličnějšími tabu. Lidé si nechtějí povídat o něčem, co by jim mohlo být nepříjemné. Mají pocit, že by to mohlo vést ke ztrapnění, ba dokonce k hanbě. Samotné oběti o tom nemluví, protože mají i pocity viny. Do nedávna jsme řadili mezi taková společenská tabu i fenomén domácího násilí. Situace se mění a domácí násilí je velmi aktuálním problémem. Začíná se na něho pohlížet jako na celospolečenský problém.

Obětí domácího násilí se může stát kdokoli, děti, partner, muž nebo žena, senior nebo osoba s různým druhem postižení. Nebezpečnost domácího násilí nespočívá jen v samotném násilí, ale v okolnostech, za kterých nebo na kom a kde je páčáno. Pro mnohé z nás by měl být domov místem pohody, klidu, lásky a bezpečí. Pro samotné oběti domácího násilí je však domov místem strachu, ohrožení, obav a naprosté bezmoci vůči násilné osobě, která obydlí sdílí společně ohroženou s osobou.

Vlivem medializace dochází ke zvýšenému zájmu o tento problém z řad nejen psychologů, lékařů, právníků, sociálních pracovníků, policistů, ale v neposlední řadě i široké veřejnosti, kde se díky zviditelnění tohoto problému objevují noví poškození, kteří se již nebojí vystoupit, svěřit se a vyhledat pomoc. Odborníci tento sledovaný fenomén analyzují, zkoumají a snaží se na tuto problematiku podat komplexní náhled jak z pohledu psychologie, sociologie, tak práva. Osobně si dovoluji tvrdit, že odborné literatury a pomoci je stále k této problematice málo. Musíme si uvědomit, že domácí násilí nemusí mít jen dopady v rámci rodiny. Tento společenský problém by mohl mít negativní dopady v oblasti politické, sociální a ekonomické a je nutné ho urychleně řešit, aby došlo k minimalizaci dopadů tohoto jevu.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem a díky tomu, že se s tímto závažným problémem setkávám jak v životě profesním, tak i soukromém, rozhodl jsem se ho

blíže nastudovat a získat o něm více relevantních informací, které chci uplatnit opět jak v profesním, tak soukromém životě. V profesním životě jsem se setkal s několika případy domácího násilí, ať v rovině trestní, tak přestupkové, kde jsem násilnou osobu musel vykazovat ze společného obydlí. V soukromém životě se s žádostí o pomoc obrací osoby z blízkého okolí, které pocházejí na první pohled z harmonické a bezproblémové rodiny.

Ve své práci bych se chtěl tedy zaměřit na již několikrát uvedenou problematiku domácího násilí z pohledu policisty, která je v poslední době tolik probíraným tématem nejen v samotné společnosti, ale i u Policie České republiky.

Na začátku vymezím daný pojem domácí násilí, jeho popis, charakteristické znaky, charakteristiku násilné a ohrožené osoby a metodické postupy Policie České republiky. V případech domácího násilí mě bude zajímat, jakým způsobem jsou policisté na řešení dané problematiky školeni a připravováni.

Cílem mé bakalářské práce bude pomocí teoretického, empirického průzkumu a studia odborné literatury podat náhled na tak širokou problematiku, jakou oblast domácího násilí je a zjistit za pomoci dotazníku vlastní konstrukce informovanost a postoje policistů k sledovanému jevu domácího násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Teoretická východiska a vymezení základních pojmů

V této kapitole vymezíme základní pojmy, které budou v bakalářské práci používány. Celou problematiku domácího násilí uvádím do širšího teoretického rámce.

1.1 Co je to domácí násilí

Vysvětlení pojmu domácí násilí považujeme jako nejproblematičtější. Vymezení tohoto pojmu se v odborných publikacích často liší a jednotliví autoři se v tomto rozcházejí. Neexistuje žádná standardní, univerzálně akceptovaná teorie o konstituci násilí. Pojem domácí násilí se liší v závislosti na tom, zda je chápán v širokém nebo užším pohledu a v jakém profesním prostředí je definován. Zda se jedná o právní pohled, který může obsahovat naplnění skutkové podstaty trestných činů nebo přestupků. Nebo z pohledu psychologického a sociologického, který zahrnuje příčiny a vzájemné vztahy subjektivní perspektivu obětí a motivací pachatelů. Z tohoto důvodu uvedeme několik různých definic, abychom si mohli udělat objektivnější názor na problém domácího násilí.

V roce 1985 formulovala Rada Evropy definici domácího násilí v širším slova smyslu: „Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin nebo opomenutí spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“ (Doporučení rady Evropy o násilí v rodině 1985)

Ministerstvo vnitra ve své publikaci Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí definuje pojem domácí násilí jako: „opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých (oběti mohou být manžel/manželka, druh/družka, dítě, rodič, prarodič). Domácí násilí má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji jejich kombinace.“ (Dufková, aj. 2005, s. 7) Domácí násilí je úmyslná činnost. Začíná verbálními urážkami, stupňuje se v útoky proti lidské důstojnosti a v konečné fázi domácího násilí může dojít až k útokům proti lidskému životu. Závažnost domácího násilí oproti jiným druhům delikventního chování je v tom, že domácí násilí je

pácháno na blízkých osobách ve vztahu k pachateli. Pachatel získává veškerou moc nad oběti. Typickým rysem domácího násilí je fakt, že pro svou trvalost a různorodost násilných aktů se postupně stává běžnou součástí života nejen pro osobu pachatele, ale i pro osobu oběti. (Dufková, aj. 2005, s. 7)

Občanské sdružení Orfeus Praha definuje pro své potřeby domácí násilí v užším slova smyslu jako: „rozumíme násilí páchané mezi jednotlivými členy rodiny, mezi partnery (bývalými partnery), kteří spolu žijí ve společné domácnosti.“ (Občanské sdružení Orfeus 2011) Většinou se ho dopouští muži vůči ženám. Pojem domácí násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychické či ekonomické formy násilí. Domácí násilí se objevuje bez ohledu na úroveň vzdělání, sociální situaci, třídu, rasu, etnickou skupinu apod. Nejedná se o násilí, které je pácháno v afektu, zpravidla se jedná o promyšlená jednání, která mají za cíl získat moc a kontrolu nad ohroženou osobou. Domácí násilí je dlouhodobé a stále se opakuje. Odehrává se v soukromí, což značně komplikuje možnosti řešení a formy pomoci jeho obětí. (Občanské sdružení Orfeus 2011)

Velmi srozumitelně a výstižně popisuje fenomén domácího násilí Aliance proti domácímu násilí, která si pro své potřeby tento problém definovala jako: „Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.“ (Aliance proti domácímu násilí 2011)

Velice závažný problém je, když při domácím násilí jsou přítomny děti. Děti jako oběti domácího násilí nebo účastníci syndromu CAN. Tímto se budeme blíže zabírat v samostatné kapitole. Faktem zůstává, že i děti, které žijí v domácnostech, kde dochází k násilí mezi dospělými, jsou vždy – ať již přímo nebo nepřímo – ovlivněny. „...Zjistila jsem, že Kristýna odhodila panenku do kouta dětského pokoje. Zvedla jsem ji a posadila k ostatním panenkám. Dcery mě sledovaly z postýlek, Kristýnka brečela. Pak Anička potichu řekla: „Maminko, nemáš pro nás lepšího tatínka? Ten náš je špatnej.“ (Tomešová 2007, s. 71)

Domácí násilí je komplexní jev. Je naprosto zásadní mít znalosti a povědomí o tomto jevu, aby mohla být zajištěna adekvátní policejní reakce a motivace, abychom uměli přijmout správná opatření, protože při policejní praxi není tak důležité porozumět potřebám konkrétních skupin obětí (žen, mužů, dětí, starších osob, nebo

osob s handicapem). Toto je k základnímu pochopení a postupům policie nepodstatné, ale policista by takové znalosti a povědomí mít měl. Cílem by z pohledu Policie České republiky mělo být, aby všechny ohrožené osoby dostaly nejlepší možnou podporu a pomoc. Všechny násilné osoby se dočkaly stejných represivních opatření na základě právního pořádku České republiky.

1.2 Charakteristické znaky domácího násilí

V této podkapitole definujeme a charakterizujeme znaky domácího násilí, které jsou nezbytně nutné k rozpoznání a kvalifikaci tohoto skutku.

Nebezpečnost a zvláštnost domácího násilí nespočívá v samotném násilí, ale v okolnostech, za kterých je páčáno. Těmito okolnostmi rozumíme zejména místo jednání, osoby a vztah mezi osobami, zvláště osob, na kterých je násilí páčáno. Jde o násilí, kterého se dopouštějí dospělí, nebo mladiství skrytě na osobách, se kterými sdílí společné obydlí. Mezi násilnou osobou a obětí existuje určitý blízký vztah.

Náročnost kvalifikace takového jednání spočívá zejména v tom, že pro člověka, který v dané rodině přímo nežije, je velice náročné rozpoznat, zda se jedná o násilí v podobě prosazování moci, nebo to jsou „běžné rodinné hádky, či italské domácnosti.“ Taková jednání nejsou žádným způsobem sankcionována, protože jsou ve většině případu latentní. Dále se v současné době vlivem medializace také rozmáhá fenomén toho, že dojde k běžné hádce. Žena poté přímo po policii vyžaduje institut vykazání násilné osoby ze společného bydliště, který je uvedený v zákoně č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Takové jednání by bylo naprosto účelové a nesplňovalo by jeho smysl. K rozpoznání domácího násilí slouží Policii České republiky 4 základní znaky, kdy ke kvalifikaci však není nezbytně nutné, aby sledované jednání naplňovalo všechny čtyři znaky.

1. Opakování a dlouhodobost:

Jednání s násilnými prvky trvá již delší dobu, není to jednorázový či ojedinělý incident. Jde o dlouhodobý proces. V případě, že by došlo i k jednorázovému incidentu se závažnými důsledky nejedná se o domácí násilí, ale může to znamenat začátek takového jednání. „Nemyslete si, že to bylo naposledy. Kdo jednou překročí určitou hranici, přestane rozeznávat limity...“ (Tomešová 2007, s. 15 - 16)

Jednotlivé incidenty provázejí období klidu, pohody, usmiřování a ujišťování o nápravě.

Ohrožená osoba je opakovaně vystavována násilí, přestože mezi ní a násilnou osobou je intimní vztah. Z tohoto důvodu jsou případy domácího násilí velmi náročné pro všechny zúčastněné strany.

2. Neveřejnost, skrytost:

K násilnému jednání dochází zpravidla beze svědků, mimo okruh ostatních členů rodiny. V soukromí domova, nebo na jiných místech (chata, hotel), kde je násilná osoba s ohroženou bez přítomnosti dalších svědků. V prostorách za zavřenými dveřmi, kde nemá ohrožená osoba možnost útěku, obrany ani pomoci. „Vidiš, co děláš, ty svině, dítě ti řve a ty se tady válíš na zemi.“ (Tomešová 2007, s. 15) Útoky se můžou ale vyskytovat i na veřejnosti mezi lidmi. Takový útok neznamena, že vylučuje přítomnost domácího násilí. Tímto jednáním násilná osoba pouze podtrhuje a zvyšuje svou moc nad ohroženou osobou tím, že jí pokořuje a utlačuje před přítomnými.

3. Eskalace:

Domácí násilí je typické svým postupným stupňováním a vzrůstající intenzitou jednotlivých znaků a projevů násilí. Začíná to zpravidla psychickým násilím spojeným se slovními urážkami, které útočí na lidskou důstojnost. K tomu se přidává omezování svobody ohrožené osoby tím, že jí je znemožněno volně se rozhodovat a nakládat se svými vlastními penězi nebo věcmi osobní povahy. Následná kontrola pohybu osoby a eliminace vlastního rozhodování o volném čase. Později se přidává i postupné fyzické násilí zaměřené proti zdraví ohrožené osoby a v nejhorších případech to může vyústit i v útoky proti životu. Současně vzrůstající fyzické násilí může doprovázet sexuální násilí, které ještě více zvedá moc a vliv násilné osoby nad obětí. Zároveň tak zapříčiňuje, že oběť se s tím nechce nikomu svěřit, protože se za to stydí. Takové násilné jednání samo od sebe nikdy neskončí.

4. Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí:

Dle autorova názoru je tento znak domácího násilí stěžejní a nejdůležitější. Pomocí toho se také eliminuje, zda se nejedná o tzv. „italskou domácnost“ a vyloučí se tak jednání, kde se role střídají a mění. L. Čírtková uvádí, že: „Zásadním

rozpoznávacím znakem domácího násilí je jednoznačně asymetrický vztah mezi partnery.“ (Čírtková 2006, s. 3) Právě nerovné postavení ve vztahu, které se nemění, určuje jasné rozdělení rolí na ohroženou osobu, která je stále týrána a násilnou osobu, která díky své moci vzbuzuje strach, útočí, ovládá a organizuje osobní život oběti. Oběť není schopná se vzepřít násilné osobě. Toto nerovné postavení ve vztahu na násilnou a ohroženou osobu se nemění při vzájemné incidentu.

Ohrožená osoba je schopna dlouhodobě snášet násilí vůči své osobě z důvodu citové závislosti na násilné osobě. Příčina závislosti může být různá. Společné děti, kvůli kterým ohrožená osoba nechce opustit rodinu, nebo ekonomická závislost ohrožené osoby na agresorovi. Samotné majetkové vyrovnání může trvat příliš dlouho a ohrožená osoba není schopna se o sebe finančně postarat sama.

Skutečnost, proč se o tom ohrožená osoba nikomu nechce svěřit, bývá neochota opět popisovat, co se jí stalo, jaké měla zranění a často obviňuje sama sebe. Strach ze zveřejnění osobních a rodinných problémů, že se o nich bude mluvit nejen mezi blízkými a rodinou, ale i v práci a okolí. Z těchto důvodů narůstá ještě větší vliv a moc násilné osoby nad osobou ohroženou a dochází k její postupné sociální izolaci. Ohrožená osoba se přestává stýkat s přáteli, známými a následně i se svou vlastní rodinou. Celou tuto problematickou situaci ještě komplikuje fakt, že ohrožená osoba i jakoukoliv pomoc ze strany přátel, nebo rodiny odmítá. Domnívá se, že celé jednání brzo přestane a v horších případech se začíná domnívat, že násilné jednání je běžné, normální a nic jiného si nezaslouží. Čím déle toto trvá, tím slábne snaha a ochota přátel nebo rodiny pomoci. Ohrožená osoba se tak dostane do úplné izolace. Sama není schopna si pomoci ani, získat informace o možnostech pomoci. V této době již není kolem ohrožené osoby nikdo, kdo by ji pomohl a komu by se mohla svěřit. S pocitem beznaděje a osamocení se dostane do začarovaného kruhu, ze kterého nevidí východisko. (Čírtková, aj. 2007, s. 108-109)

1.3 Příčiny domácího násilí

V této podkapitole shrneme a charakterizujeme příčiny domácího násilí do čtyř následujících skupin.

1. Důvody tradiční a celospolečenské:

V současné době se ve společnosti snižuje a pozvolna klesá toleranční limit při pohledu na násilí. Na domácí násilí je toleranční limit ve společnosti ještě širší. Ten vychází z předpokladu dominance muže jako hlavy rodiny. Tolerance fyzického násilí vůči ženě se však netoleruje, ale při použití násilí k přinucení ženy v manželství k sexu, zastává společnost opět větší dávku tolerance schovaný pod pojmem „manželské povinnosti.“ „Prý neplním své povinnosti manželky, a že k tomu jsou přece ženské na světě, aby podržely. Začal se po mně sápat, a když jsem pomaličku couvala, abych se zamkla v ložnici, chytil mě za noční košili a strhl na zem. Ležel na mě, šklebil se jak satyr a syčel mi do ucha: „Ty kurvo, jestli sebou budeš takhle házet, vzbudíš děti, a to bys přece nechtěla, co by tomu říkal ten tvůj mazlíček Petříček.“ (Tomešová 2007, s. 31)

2. Důvody sociální:

Mezi sociální důvody patří následující sociální jevy: nezaměstnanost, nízká vzdělanost, nízký sociální status komplikující přístup k sociálním institucím. Poté mezi tyto důvody patří užívání alkoholu a drog, patologické hráčství, kriminální chování aj.

3. Důvody rodinné:

Násilná osoba často sama pochází z dysfunkčního nebo afunkčního rodinného prostředí. Takové jednání pak může brát jako normu, protože v takovém chování sama vyrostla. Z tohoto pohledu jde zejména o to, že soukromí rodiny znesnadňuje uplatnění mechanismů sociální kontroly. Přesvědčení samotné násilné osoby o tom, že jediné ona může ovlivňovat život své rodiny a ostatní musí poslouchat. Tím jsou zde definované role členů rodiny a daná jasná podřízenost.

4. Důvody osobnostní:

Tyto důvody jsou dány z charakteristiky násilné osoby a oběti a jejich vzájemným působením. Násilná osoba řeší stresující situace agresivním chováním, často je takovéto jednání naučené z orientační rodiny. Osobnostní důvody jsou tak často propojeny s důvody rodinnými. (Sochůrek 2009, s. 132 – 133)

1.4 Druhy domácího násilí

V této podkapitole uvedeme, jaké mohou být základní druhy domácího násilí. J. Voňková společně se I. Spoustovou uvádí ve své literatuře čtyři základní druhy domácího násilí. „Domácí násilí je popřením všeho, co rodina znamená, relativizuje základní lidské hodnoty a znevažuje základní lidská práva.“ (Voňková, aj. 2008, s. 22)

1. Fyzické násilí:

Do této formy násilí patří vše, co ubližuje fyzicky oběti. Jedná se také o viditelné násilí, protože může na těle oběti zanechávat stopy v podobě modřin, škrábanců, zlomenin, popálenin, atd. Nachází se zde rovněž celá řada způsobů ubližování oběti, která může začít „nevinným pohlavkem,“ dále pokračovat přes facky a bití pěstmi do obličeje, ke kopání, tahání za vlasy, škrábání, pálení na těle, donucování, ohrožování zbraní, smýkání, házení předmětů, znehybňování oběti. V těch nejhorších případech může fyzické násilí končit těžkou újmou na zdraví, pokusem o vraždu, nebo dokonce smrtí oběti.

Fyzické násilí může být zaměřené jak proti samotné oběti, nebo osobám, které jsou oběti blízké, tak i proti majetku oběti, kde dochází k ničení osobních věcí před jejím zrakem jako demonstrace síly násilné osoby.

2. Psychické násilí:

Velmi často bývá doprovázeno fyzickým nebo sexuálním násilím. Může se vyskytovat i samostatně nebo být předchůdcem jiného druhu násilí. Zpravidla stojí na začátku rozvíjejícího se fyzického násilí.

Psychické násilí se projevuje zejména slovním týráním, kdy to začíná např. slovy: „ty si tak hloupá, ošklivá“, ponižováním a zesměšňováním a to jak v soukromí, tak na veřejnosti. Neobvyklá není ani kontrola chodu dne, výslechy, pronásledování, zostuzování a vyhrožování, zmrzačení nebo dokonce může končit i smrtí oběti.

Tímto jednáním získává násilná osoba svou rostoucí moc a převahu nad ohroženou osobou.

Za další možnou variantu psychického násilí by se dala považovat sociální izolace od přátel, blízkých a rodiny, ale o tom se blíže zmíníme až později.

3. Sexuální násilí:

Toto násilí se odehrává skrytě v intimním prostředí a beze svědků, nezanechává stopy a při dokazování je to pouze slovo proti slovu. Oběť o tomto jednání nechce mluvit. Jedná se o veškeré sexuální praktiky, které jsou vynucovány s nechutí nebo nedobrovolně. Násilná osoba tento druh násilí nemusí používat jako uspokojení sexuální potřeby, ale opět jako projev demonstrace moci nad obětí.

Sexuální násilí v partnerském vztahu je těžko prokazatelné a někdy je to nejasné i samotné oběti. Mnoho mužů se domnívá, že na sex se svojí partnerkou mají výhradní právo. Bez ohledu na partnerčin souhlas.

4. Ekonomické násilí:

Ekonomické násilí se vyznačuje tím, že oběť nemůže disponovat s finančními prostředky. Nezáleží na tom, zda se jedná o vlastní nebo rodinné finanční prostředky. Oběť může být nucena do práce, ale o užitku peněz rozhodne násilná osoba. Oběť musí o finanční prostředky prosit a žádonit. Za ekonomické násilí je také považováno, když je oběti zakazována práce, aby nedisponovala vlastními samostatně vydělanými penězi. (Voňková, aj. 2008, s. 22)

5. Sociální násilí:

Sociální násilí je úzce spjato s násilím psychickým. Spočívá v izolaci oběti od svých přátel, známých a rodiny. Oběti je rovněž odepíráno právo na rozhodování o vlastním životě a způsobu prožití vlastního osobní volna.

1.5 Cyklus domácího násilí

V této podkapitole vysvětlíme, že domácí násilí, přestože se vyvíjí a eskaluje, tak se rovněž odehrává v určitých daných a opakujících se cyklech. Mezi násilnou osobou a obětí je blízký a někdy i intimní vztah. Násilí se odehrává uvnitř osobního vztahu a osoby jsou k sobě vzájemně citově, sociálně i ekonomicky vázány.

1. Období vystupňování napětí:

Násilná osoba pomocí výhružek, kritiky a zesměšňování zvyšuje svou moc nad obětí. Snaží se v ohrožené osobě vzbudit pocity beznaděje a viny, že za všechno může ona. V oběti se vzbuzují pocity strachu a obav z možného budoucího fyzického násilí. Oběť se stále více snaží přizpůsobit své chování nárokům a požadavkům pachatele. Nicméně veškerá její snaha o vyhnutí se konfliktům pomocí přizpůsobování vlastního chování stále nemůže zabránit eskalaci násilí.

2. Samotný akt násilí:

Ze samotného jednání násilné osoby může vzejít násilí fyzické, psychické nebo sexuální. Může trvat pouze několik minut nebo i hodin, ale i delší časové období dny, měsíce, roky. Reakce oběti mohou být vyjádřeny projevem odporu, útekem a tolerováním násilí. Tolerance násilí může být spojována se strachem o zdraví nebo život, pocitem bezradnosti a ztrátou kontroly.

3. Omluvy a odprošování:

Násilná osoba si uvědomuje své jednání. Omlouvá se, odprošuje a svaluje vinu na ostatní. Slibuje, že se jednání již nebude opakovat, že změní své chování, stydí se za své činy. Pachatelé se cítí bezmocní a obávají se, že ztratí svého partnera. (Sochůrek 2009, s. 132)

Pachatel může v tomto stádiu i vyhledat nějakou vnější pomoc a žádat o radu nebo se obrací na oběť a říká, že za jeho jednání je zodpovědná sama oběť. Oběti se ocitají mezi rozhodnutími, kdy na jedné straně je obrovský strach a obavy z dalších výhružek a týrání a na druhé straně je podvědomá naděje, že by se mohl pachatel napravit. Tyto pocity se neustále mění. Někdy převažuje myšlenka na potrestání pachatele za jeho protiprávní jednání a někdy touha po bezproblémovém vztahu.

Tyto cykly se stále opakují a oběť je v kruhu, ve kterém vnímá pouze pocity bezmoci a doufá, že násilné chování přestane samo. Není schopna se z této situace dostat sama, bez cizí pomoci.

1.6 Mýty o domácím násilí

Domácí násilí žije v teorii i praxi 40 let. Otázka příčin tak může být stále otevřená. L. Čírtková ve své literatuře uvádí tři jednoduchá tvrzení, která se objevují v praxi jako mýty o kauzalitě domácího násilí.

1. Mýtus o špatné reakci oběti na počátky násilí:

Spočívá v tvrzení, že domácí násilí existuje proto, že si to oběť nechá líbit. Tato úvaha hledá příčinu v oběti, která není schopna se bránit násilí.

2. Mýtus o toleranci a nulové reakci okolí:

Toto tvrzení nemůže být rovněž správné, protože odpovědnost násilné osoby je přenášena na společnost. V případech, že se pachatel dopouští domácího násilí a nikdo proti němu po celou dobu nezakročil ještě neznamená, že jeho jednání je v souladu s právem.

3. Mýtus kopírování agresivních vzorců z původní rodiny:

V některých případech tomu, že násilná osoba kopíruje agresivní jednání z rodiny, ve které vyrostlo, může v praxi být, ale stále nám to nedává odpověď na otázku, kde se vzalo násilí v původní rodině a jaká byla jeho příčina. (Čírtková 2008, s. 40 – 41)

Dalšími mýty, které se u této problematiky objevují, mohou být i tato tvrzení:

„Domácí násilí se vyskytuje pouze, když je pachatel pod vlivem alkoholu.“

„Žena muže vyprovokovala a může si za to vlastně sama.“

„Oběť může pachatele bez problému opustit, sama si vybrala žít v takové situaci.“

„Domácí násilí se vyskytuje mezi málo vzdělanými lidmi, nebo ve specifických kulturních kruzích.“

2 Popis jednotlivých účastníků domácího násilí

V této další kapitole definujeme a charakterizujeme jednotlivé účastníky domácího násilí. Účastníci domácího násilí jsou vzájemně blízké osoby, které jsou na sobě citově, sociálně, ale i ekonomicky závislé. Násilná osoba, nebo-li pachatel a ohrožená osoba, nebo-li oběť. Násilí se nevztahuje jen na manžely a partnery, ale také na násilí mezi rodiči a dětmi, násilí prarodičů vůči vnoučatům a naopak, násilí mezi sourozenci, kteří bydlí ve společné domácnosti.

2.1 Násilná osoba

V této podkapitole vysvětlíme pojem násilná osoba, jako pachatel v incidentu domácího násilí. Přestože tato otázka představuje závažný problém, není do současné doby stále oficiální typologie pachatelů, společně s příčinami jejich chování. „Zatímco o obětech domácího násilí víme díky psychologickým výzkumům mnoho, o pachatelích domácího násilí výzkumy příliš nehovoří.“ (Čírtková, Násilníci nejsou jenom muži 2011) Typologie pachatelů by byla důležitá zejména pro praxi, kde by se mohlo domácímu násilí zamezit již v začátcích, a to díky efektivní práci s pachatelem. Na otázce „Proč se násilník dopouští násilí?“ závisí jeho možná náprava.

Nyní se čerpají informace o pachatelích ze tří hlavních zdrojů kriminologických výzkumů, především z reakcí pachatele na sankci, druhým zdrojem informací jsou samotné oběti při oznámení a následném výslechu, třetí zdroj tvoří psychologicky zaměřené výzkumy na psychiku agresora. (Čírtková, Násilníci nejsou jenom muži 2011)

Psychologické výzkumy násilných osob dopouštějících se domácího násilí však nepřinesly žádnou ustálenou, akceptovatelnou a používanou typologii pachatelů. V praxi se ustálila jednoduchá a srozumitelná klasifikace, která však nemá konkrétního autora, pochází zřejmě z diskuzí odborníků na daný problém. V praxi se osvědčuje a používá zejména v případech, kdy se řeší živé případy domácího násilí.

- **Osoba dvojí tváře bez výrazných příznaků psychopatologie** vytváří problematické násilné chování, ale pouze ve svém blízkém okolí. Ve vztahu k oběti.
- **Obecně násilná osoba** se nechová násilně pouze v soukromí, ale na veřejnosti vůči ostatním lidem. Má sklony k antisociálnímu chování.

- **Násilník, u kterého dominují problémy závislosti**, kterými může být např. alkoholismus, drogový abúzus, závislost na hracích automatech s nimiž je domácí násilí úzce spojeno.
- **Násilník s psychickou zátěží**, u něhož se zřetelně projevují jednotlivé poruchy osobnosti. (Čírtková 2008, s. 39 – 40)

2.2 Ohrožená osoba

V současné době neexistuje typická oběť domácího násilí, rovněž tak neexistuje ucelený profil osobnosti oběti domácího násilí. Důvodem je to, že obětí se může stát prakticky kdokoli, bez ohledu na pohlaví, věk, víru, vzdělání a materiální zabezpečení. Do samotné role oběti se můžou dostat osoby, které jsou spolu v intimním partnerském vztahu (manžel/manželka, druh/družka, partner/partnerka). Jak již bylo výše uvedeno buď muž, žena nebo dítě, které je týráno ze strany svých rodičů, senioři žijící ve společném domě se svými dětmi, sourozenci nebo osoby se zdravotním postižením odkázané na pomoc blízkých žijících ve společné domácnosti.

Následky domácího násilí může pozorovat blízké okolí oběti. Pouhým vnímavým sledováním stop po fyzickém násilí (modřiny, podlitiny, škrábance, popáleniny a další) nebo pozorováním psychických změn v chování osobnosti oběti.

Oběť domácího násilí díky vlivu rostoucí moci násilné osoby ztrácí důvěru v sebe sama, tím i rozhodovací schopnosti. To znamená, že není schopna sama jednat a řešit problém ve kterém se nachází. Není schopna bez cizí pomoci sama odejít. Doufá, že jednání pachatele v brzké době přestane. V horším případě oběť uvěří násilné osobě, jejím výčítkám a obviňování. Vinu vidí sama v sobě.

Ohrožená osoba ztrácí nebo se naprosto izoluje od svého okolí (rodina, blízcí přátelé a kamarádi). Není již nikdo, kdo by jim mohl pomoci. Svou situaci vnímá jako bezvýchodnou, má pocity bezmoci, viny a neustále se nachází pod velkým psychickým tlakem, kdy je vystavena i otřesným zážitkům vůči své osobě a její důstojnosti. V takových případech se zde může objevit i posttraumatická stresová porucha.

J. Voňková a I. Spoustová uvádějí ve své literatuře kritéria dělení, podle kterých lze vytvořit typologii obětí:

- **Chování** – nevědomostní, provokující, útočné, neopatrnostní
- **Věku** – děti, mladiství, dospělí, senioři
- **Pohlaví** – muži, ženy
- **Vztah** – s osobou cizí, známou, blízkou
- **Životního stylu** – riziková povolání (hasiči, policisté, barmanky, terénní sociální pracovníci a dal.)

Ve své literatuře uvádějí shora uvedené autorky další možné rozdělení obětí dle následujících kritérií. Toto se v současné době často používá v praxi:

- **Prožitého trestného činu** – oběti sexuálního, fyzického, domácího násilí, oběti majetkové trestné činnosti
- **Reakcí na trestný čin** – aktivní, pasivní, panická
- **Z interakce obětí** – zúčastňující se oběť, nezúčastňující se oběť, provokující oběť, latentní oběť, nepravá oběť. (Voňková, aj. 2008, s. 75 - 76)

Obětí jako předmětem zkoumání se zabývá samostatná aplikovaná vědní disciplína, kterou je viktimologie, nebo-li nauka o oběti. Zkoumá, jakou roli hraje motivace pachatele a jaká je interakce oběti a pachatele před a v průběhu trestného činu. (Sochůrek 2003, s. 11)

2.2.1 Žena jako oběť domácího násilí

Jedná se o násilí mezi partnery a je jedno, zda jde o manželku nebo družku. Studie poukazují na skutečnost, že více jak 90 % jsou právě ženy. V takovém vztahu je jasné a nezpochybnitelné mocenské postavení muže. Fyzické násilí proti ženě bývá často v kombinaci se všemi druhy násilí uvedené v kapitole č. 1.4.

Ženy mohou trpět akutními nebo posttraumatickými poruchami. Mohou se u nich rozvíjet poruchy spánku, úzkosti, chronické bolesti a celková ztráta a nedůvěra v ostatní lidi, až se ve finále vzdají zcela svých potřeb a názorů.

„Většina žen, které zažívají doma násilí, se se svým problémem nesvěří. Celých 64 procent žen, které byly zraněny v důsledku domácího násilí svým partnerem, nevyhledalo lékařskou pomoc. Ze 152 žen, které zažily fyzické násilí, vyhledalo lékařskou pomoc v roce 2010 celkem 54 žen, tedy 36 %.“ (Občanské sdružení Rosa 2011)

2.2.2 Muži jako oběti domácího násilí

Jedná se o násilí rovněž mezi partnery, ale ohroženou osobou v tomto případě je muž. Tohoto druhu násilí, kdy se ho dopouští v partnerském vztahu ženy, je velmi málo, ale tento problém může také vykazovat větší množství latence, protože se mohou o uvedeném problému bát svěřit, aby nevypadali před ostatními jako slaboši, že je doma mlátí žena.

2.2.3 Senioři jako oběti domácího násilí

V dnešní moderní společnosti se některé společensky hodnotové rámce vytrácejí nebo úplně mění. Život některých jedinců se mění často v hon po získání majetku. Za účelem toho jdou veškeré tradiční společenské a etické hodnoty stranou, nebo také postoje a hodnoty ke starším lidem. Nejen z těchto důvodů se mohou stát další početnou skupinou obětí domácího násilí právě senioři. Násilí se na nich může dopouštět nejen partner, ale i dospělé děti, vnoučata nebo jiní příbuzní, kteří žijí se seniorem ve společné domácnosti. Mohou to být také osoby, které si seniory vytipovaly ve společném vchodu např. panelového domu a využily vhodné situace k získání moci nad seniorem.

V případech, kdy senioři přestanou být soběstační a stanou se závislími na cizí pomoci, jsou pro ně právě děti nebo příbuzní jedinou možnou pomocí. Často jsou nuceni k životním změnám např. stěhování. Stávají se oběťmi slovních útoků, dostávají se do psychického tlaku, že jsou své rodině již na obtíž a vlastně jim překážejí. Toto dále může eskalovat i k fyzickému bití, kdy se v oběti pouze utvrzuje naprostá bezmocnost a závislost na násilné osobě.

2.2.4 Děti jako oběti domácího násilí

Dětství je a hlavně by zcela jistě mělo být jedním z nejkrásnějších a nejšťastnějších období života každého z nás. Bohužel tento celospolečenský problém domácího násilí si vybírá svou daň právě i na dětech. Potom děti ve svém domově nenacházejí lásku, harmonii, klid a pocit bezpečí, ale násilí, nadávky a výhrůžky plné obav a strachu.

Touto problematikou, kde jsou děti jako oběti nebo účastníci domácího násilí, se zabývá blíže syndrom CAN. Toto bude blíže vysvětleno v následující podkapitole.

Děti jsou buď přímo obětí domácího násilí, nebo je na nich samotných páchaná některá z forem domácího násilí. V některém případě jsou děti často svědky nadávek, týrání nebo bití. Takovéto jednání na ně doléhá a nemohou se mu žádným způsobem bránit. To, že jsou tomuto jednání přítomny, má na ně neblahý vliv. Je tím ohrožen jejich budoucí vývoj a život.

„Dítě pak nese svůj díl utrpení, a jestliže nenajde řešení samo v sobě, bude v budoucnu jednat obdobně. Tak dochází k přesunu nenávisti a destrukce. Agresor nemůže svou morbidnost ovládnout a nenávist se přenáší z nenáviděného partnera i na dítě, ze kterých se tak stává terč určený ke zničení.“ (Špatenková 2004, s. 126)

Z toho je zřejmé, že děti trpí tímto problémem zcela jistě, a to v dost velké míře. Zažité násilí má devastující dopady na jejich psychiku i fyzický stav. V rodině, kde se vyskytuje domácí násilí, jsou v polovině případů děti samy oběťmi a v 95 % jeho svědky. Následky zažitého násilí si nesou celý život. (Občanské sdružení Rosa 2011)

2.2.4.1 Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte – CAN (z anglického Child Abuse and Neglect)

Je to soubor příznaků, týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte v české literatuře označovaný jako syndrom CAN.

Syndrom CAN je soubor nepříznivých vlivů na vývoj dítěte. Může se jednat o fyzické, psychické a sociální poškození stavu a vývoje dítěte ve společnosti, ale i v rodině, způsobené úmyslným jednáním rodičů, vychovatelů nebo jiné dospělé osoby vůči dítěti. Dané jednání je ve společnosti absolutně nepřijatelné.

Syndrom CAN je značně různorodý nejen svými jevy, příčinami a mechanismy, ale také charakterem závažnosti dopadu na život dítěte. Rodič nebo jiná dospělá osoba zde využívá své fyzické a psychické moci nad dítětem. V nejhorších případech může dojít i k usmrcení dítěte. (Dunovský, aj. 1995, s. 15)

3 Právní úprava domácího násilí

V této kapitole vymezíme právní úpravu problematiky domácího násilí. Může se to řešit na základně právní kvalifikace a dle její společenské škodlivosti, buď v rovině přestupkové, nebo v rovině trestní odpovědnosti.

Policisté jsou společně se sociálními pracovníky a lékaři první osoby, které přijdou do styku s oběťmi domácího násilí. Při jejich práci je nutné vyžadovat profesionalitu, dodržování stanovených práv a povinností a využití metod a technik odpovídající charakteru daného případu. Hlavním cílem policejní práce v tomto případě je vyřešit problém domácího násilí, potrestat pachatele, přerušit násilí a chránit oběť. Na základě zjištěných skutečností na místě policista rozhodne a celý skutek řeší v rovině trestní nebo přestupkové.

Vzhledem ke skutečnostem, že od 1. 1. 2010 platí nový trestní zákoník (40/2009 Sb.), který nahrazuje trestní zákon (140/1961 Sb.) a byl pozměněn § 215a – týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě tr. zákona. Tento skutek je v současné době upraven dle ust. § 199 – Týrání osoby žijící ve společném obydlí dle zákona č. 40/2009 Sb., dle znění pozdějších předpisů

Týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 tr. zákoníku

- (1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta.
- (2) Odnětím svobody bude potrestán na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
 - d) páchá-li takový čin po delší dobu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedený v odstavci 1
 - a) Těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
 - b) smrt (Zákon č. 40/2009 Sb., § 199)

S problematikou domácího násilí a společně se skutkem dle ust. § 199 tr. zákoníku můžou v rovině trestní souviset další vyplívající skutky:

§ 140 – Vražda

§ 145 – Těžká újma na zdraví

§ 146 – Ublížení na zdraví

§ 150 – Neposkytnutí pomoci

§ 170 – Zbavení osobní svobody

§ 171 – Omezení osobní svobody

§ 175 – Vydírání

§ 177 – Útisk

§ 178 – Porušování domovní svobody

§ 185 – Znásilnění

§ 187 – Pohlavní zneužití

§ 196 – Zanedbání povinné výživy

§ 198 – Týrání svěřené osoby

§ 200 – Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou

§ 324 – Nebezpečné vyhrožování

§ 325 – Násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci

§ 337 – Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

§ 354 – Nebezpečné pronásledování

§ 358 – Výtržnictví

a další související trestné činy zákoně č. 40/2010 Sb., trestní zákoník

V rovině přestupkové lze také řešit i problematiku domácího násilí jako přestupek proti občanskému soužití dle ust. § 49 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., dle znění pozdějších předpisů.

§ 49 Přestupky proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný. (Zákon č. 200/1990 Sb., § 49)

4 Domácí násilí a Policie České republiky

V této kapitole vysvětlíme pojem Policie České republiky, kdy právě policisté budou respondenti pro účely této práce.

4.1 Policie České republiky

„Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelné předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“ (Zákon č. 273/2008 Sb., § 1, 2)

Pravomoci a možnosti vstupovat do soukromého života, bez porušení zájmů chráněných zákonem, nemá ani Policie České republiky. Oběti hledající pomoc se mohou obracet na různé organizace, které se zaměřují na pomoc obětem domácího násilí. Mezi tyto organizace patří intervenční centra, Bílý kruh bezpečí, občanské sdružení ROSA. Zde mohou dostat následnou pomoc psychologickou i právníkou, náhradní ubytování a v neposlední řadě chápavý a empatický přístup. Policie České republiky zasahuje vždy, když dochází k útokům a je ohrožen život nebo zdraví nebo pokud v rodině dojde k jinému protiprávnímu jednání.

Při policejní činnosti u problematiky domácího násilí je velice důležité se nenechat odradit zpočátku nespolupracující a odmítavou obětí a přijmout potřebné opatření.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 Empirická část – výzkumné šetření

5.1 Cíl praktické části

Jak již bylo v práci několikrát uvedeno, domácí násilí je celospolečenský problém, který se v poslední době rozrostl a postihuje osoby bez rozdílu věku, pohlaví nebo sociální vrstvy. K tématu bakalářské práce o domácím násilí bylo již řečeno mnohé.

Teoretická část je rozdělena do čtyř stěžejních kapitol. V první kapitole je vymezen samotný pojem domácího násilí a s tím související otázky jako jsou: znaky, formy, cykly a další. Druhá kapitola se věnuje násilné a ohrožené osobě při účasti na domácím násilí. Třetí část je zaměřena na současnou právní úpravu domácího násilí v České republice. Poslední, čtvrtá část se věnuje domácímu násilí a s tím související činnosti Policie České republiky. O poslední kapitole je v teoretické části zmíněno pouze okrajově, protože touto problematikou se bude více zabývat praktická část, kde se bude zjišťovat pohled policistů základních útvarů na případy domácího násilí z jejich profesního hlediska.

Hlavním cílem práce je zjistit informovanost a postoje policistů a policistek k domácímu násilí z hlediska právní úpravy, sociální deviace, forenzní psychologie a viktimologie.

V této práci jsou zvoleny celkem dva předpoklady, které provedený průzkum vyvrátí nebo naopak potvrdí.

5.2 Stanovení předpokladů

Předpoklad č. 1:

Předpokládáme, že více jak 70 % dotazovaných policistů se v rámci výkonu služby setkalo s nějakou formou domácího násilí.

Předpoklad č. 2:

Předpokládáme, že při řešení domácího násilí chybí více než 75 % dotazovaným policistům zpětná vazba.

5.3 Popis a charakteristika zkoumaného vzorku

K uskutečnění průzkumného šetření bylo potřeba získat vhodné respondenty z řad policistů. Vzhledem k tomu, že autor práce je již více jak pět let ve služebním poměru u Policie České republiky zařazen na Územním odboru v České Lípě a dále rovněž působí v pořádkové jednotce Česká Lípa, byl dostatečný vzorek a počet respondentů zajištěn v rámci zaměstnání. Respondenty tedy byli policisté zařazení u Služby pořádkové policie na Územním odboru v České Lípě, kteří vykonávají službu na následujících obvodních odděleních: Obvodní oddělení Mimoň, Obvodní oddělení Doksy, Obvodní oddělení Žandov, Obvodní oddělení Jablonné v Podještědí, Obvodní oddělení Česká Lípa, Obvodní oddělení Nový Bor a Obvodní oddělení Stráž pod Ralskem. Do zkoumaného vzorku nebyli úmyslně zařazeni policisté, kteří slouží na Územním odboru Česká Lípa, ale službu vykonávají u Dopravního družstva a Oddělení hlídkové služby Česká Lípa. Nejsou osobně přítomni při realizaci a dokumentaci domácího násilí a mohli by tak ovlivnit a zkreslit sledovaný průzkum.

Pro výběr respondentů byla zvolena pouze následující kritéria: policista nebo policistka, zařazení na obvodním oddělení policie Územního odboru Česká Lípa.

5.4 Získaná data a jejich interpretace

Výsledky této práce vycházejí z dotazníkového šetření, kde podkladem je (dotazník vlastní konstrukce, osobní zkušenost s danou problematikou, rozhovor s policistou, který se několikrát osobně setkal s případy domácího násilí).

Dotazník vyplnilo celkem padesát policistů. Z toho bylo 40 mužů a 10 žen.

5.5 Použité metody

Základní metodou bylo stanoveno dotazníkové šetření. Dotazník se skládá celkem z patnácti otázek, kde deset otázek je uzavřených a pět otázek je otevřených. Předem bylo ověřováno, že dotazník je správně stylizován a respondenti pochopili jeho smysl a nemají problém na otázky odpovědět. Vzhledem k tomu, že téma bylo z policejní praxe, kolegové ochotně spolupracovali a k jednotlivým otázkám, zejména těm otevřeným otázkám na zamyšlení, přistupovali se zaujetím, zodpovědností a nutnou dávkou zkušenosti a profesionality. Za celou dobu průzkumu nebylo zjištěno, že by někdo nechtěl spolupracovat a dotazník vyplnit. Dotazníkové šetření bylo prováděno i v rámci nácviku pořádkové jednotky v České Lípě, kde je rovnoměrný výběr policistů z celého Územního odboru Česká Lípa a značně se tím zkrátila doba průzkumu v terénu.

Otázky v dotazníku jsou tvořeny tak, aby respondenta zaujaly a zvýšily jeho zájem vnést do průzkumu jeho osobní názor a postoje na danou problematiku z policejní praxe. V dotazníkovém šetření se autor snaží vyvarovat dlouhých zavádějících otázek, které respondenty unavují. Zvolené otázky poskytly možnost provést přímočarý průzkum, který zvýšil jeho validitu. Cílem dotazníkového šetření bylo, aby respondenti na vybrané otázky odpovídali nezkresleně a přenesli do odpovědí se zájmem své osobní názory a postoje.

Doplňkovou metodou byl zvolen nestrukturovaný rozhovor s jedním kolegou, který měl mnohaletou zkušenost s problematikou domácího násilí a řešil závažný případ, kde jako ohrožená osoba byl muž a násilná osoba jeho syn. Jak ukazují i výsledky této práce, domácí násilí, kde je obětí muž, není příliš obvyklé. Dále je zde využita osobní zkušenost autora s popisovanou problematikou domácího násilí. Z této osobní zkušenosti autora také vycházely předpoklady a hypotézy při tvorbě této bakalářské práce.

6 Prezentace výsledků empirického šetření

V této kapitole se bude autor zabývat kompletními odpověďmi všech respondentů, které zjistil dotazníkovým šetřením za pomoci dotazníku vlastní konstrukce. V každé níže uvedené otázce se zde odkazuje na přílohu č. 1. Z tohoto důvodu nebude tak uvedeno u každé otázky zvlášť.

Celkem dotazník vyplnilo 50 respondentů. Respondenty tvořili policisté a policistky sloužící u Služby pořádkové policie zařazení na obvodních odděleních policie na Územním odboru Česká Lípa. Územní odbor Česká Lípa odpovídá katastrálně bývalému okresu Česká Lípa. To znamená, že z uvedeného zkoumaného vzorku tvořili rovných 20 % policistky a 80 % policisté.

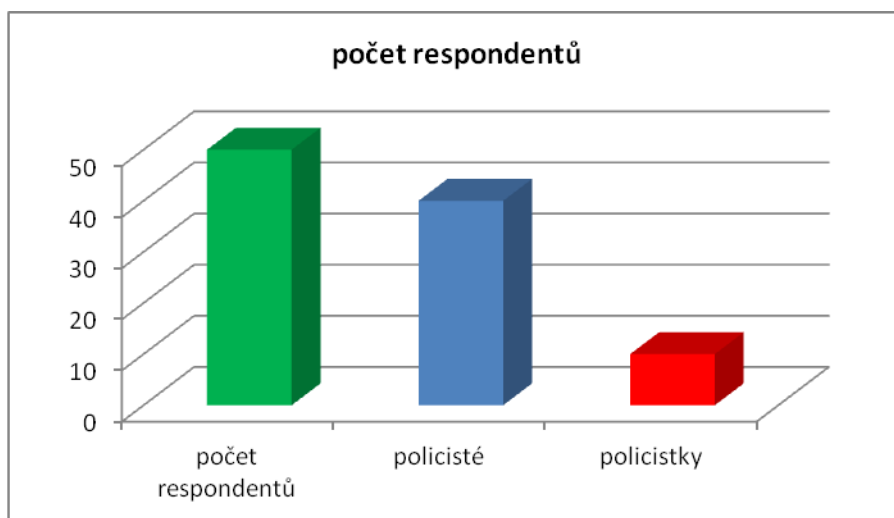
Z tohoto lze usoudit, že stále platí obecně známý předpoklad, že u policie pracuje více mužů než žen.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Tabulka č. 1: otázka č. 1

Respondenti	Policisté	Policistky	Celkem
Počet	40	10	50

Graf č. 1: otázka č. 1

Komentář k tabulce č. 1 a grafu č. 1:

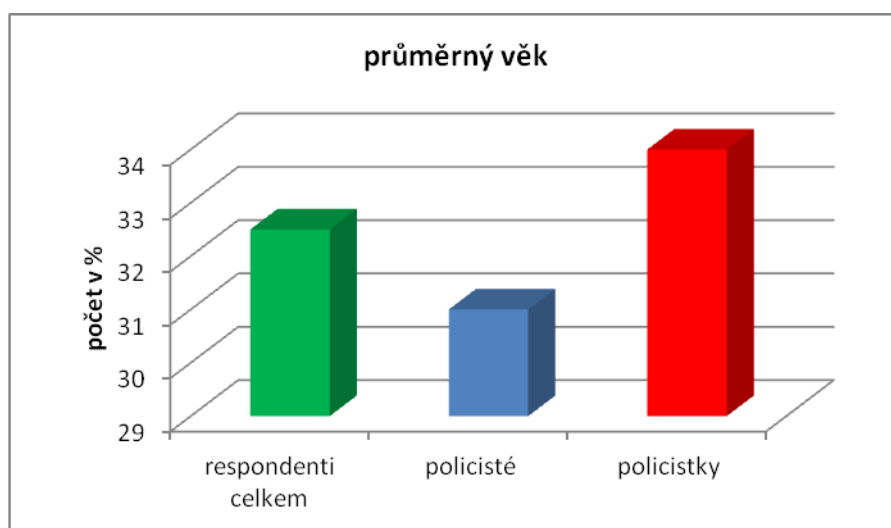
Zde je v tabulce a grafu vyjádřen počet a složení respondentů zkoumaného vzorku.

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Věkové rozhraní respondentů bylo v rozmezí od 23 do 47 let a jejich průměrný věk byl tedy 32,5 roku. Věkové rozmezí dotazovaných policistek bylo v rozmezí od 26 do 47 let s průměrným věkem 34 roky. U dotazovaných policistů bylo věkové rozmezí od 23 do 47 let s průměrným věkem 31 rok.

U dotazovaných respondentů nebylo zjištěno významného věkového rozdílu mezi policistkami a policisty.

Graf č. 2: otázka č. 2

Komentář ke grafu č. 2:

Zde je v grafu vyjádřen průměrný věk respondentů zkoumaného vzorku.

Otázka č. 3: Jak dlouho jste ve služebním poměru u Policie České republiky?

Z této uzavřené otázky bylo ze zkoumaného vzorku u policistek zjištěno, že 40 % policistek je ve služebním poměru do 5 let, 30 % policistek ve služebním poměru do 10 let, 10 % policistek je ve služebním poměru do 15 let a 20 % policistek je ve služebním poměru více jak 20 let.

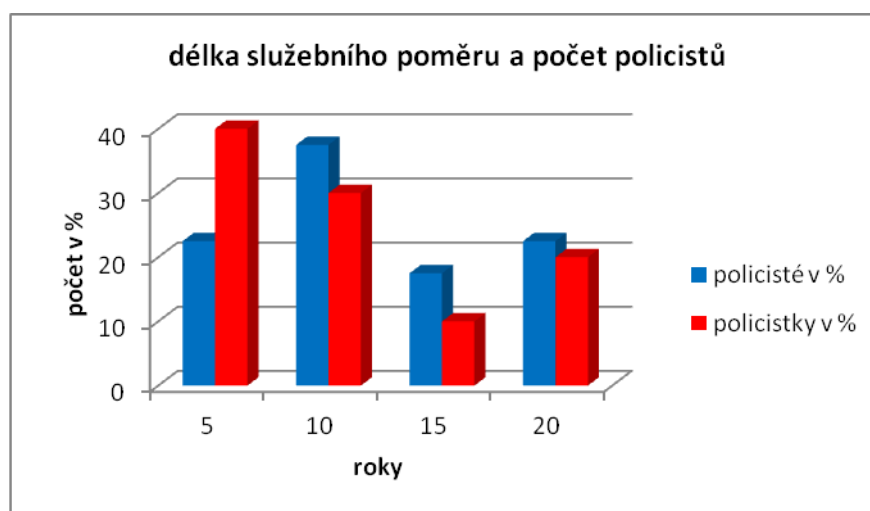
Ze zkoumaného vzorku respondentů policistů bylo zjištěno, že 22,5 % policistů je ve služebním poměru do 5 let, 37,5 % policistů ve služebním poměru do 10 let, 17,5 % policistů je ve služebním poměru do 15 let a 22,5 % policistů ve služebním poměru více jak 20 let.

Touto otázkou bylo zjištěno, že v případě tohoto zkoumaného vzorku respondentů jsou o něco služebně starší policisté oproti policistkám, přestože průměrný věk policistek byl vyšší než u policistů. Z toho lze usoudit, že policisté nastupují do služebního poměru v mladším věku než policistky. Vycházíme z předpokladu, že hodně mužů se hlásí k Policii České republiky ihned po ukončení středoškolského vzdělání.

Tabulka č. 2: otázka č. 3

Délka služebního poměru	Policisti	Policistk y
do 5 let služebního poměru	13	4
do 10 let služebního poměru	18	3
do 15 let služebního poměru	8	1
15 a více let služebního poměru	11	2

Graf č. 3: otázka č. 3

Komentář k tabulce č. 2 a ke grafu č. 3:

Zde je v tabulce a v grafu vyjádřena doba trvání služebního poměru u zkoumaného vzorku respondentů.

Otázka č. 4: Jakým způsobem jste byli na problematiku domácího násilí proškoleni?

Z otevřené otázky bylo ze zkoumaného vzorku zjištěno, že 20 % policistek nebylo vůbec proškoleny. Znalosti musely získat studiem odborné literatury, interní legislativy a zákonů upravujících danou problematiku. Dalších 40 % policistek bylo proškoleny pouze v rámci základní odborné přípravy na policejní škole v Praze. 20 % policistek prošlo společně základní odbornou přípravou v Praze dalším školením na téma domácího násilí, které prováděli proškolení pracovníci „tzv. garanti domácího násilí“ z Územního odboru Česká Lípa. Dalších 20 % policistek prošlo pouze uvedeným školením Územního odboru Česká Lípa, ale v rámci základní odborné přípravy nebyla tato problematika školená.

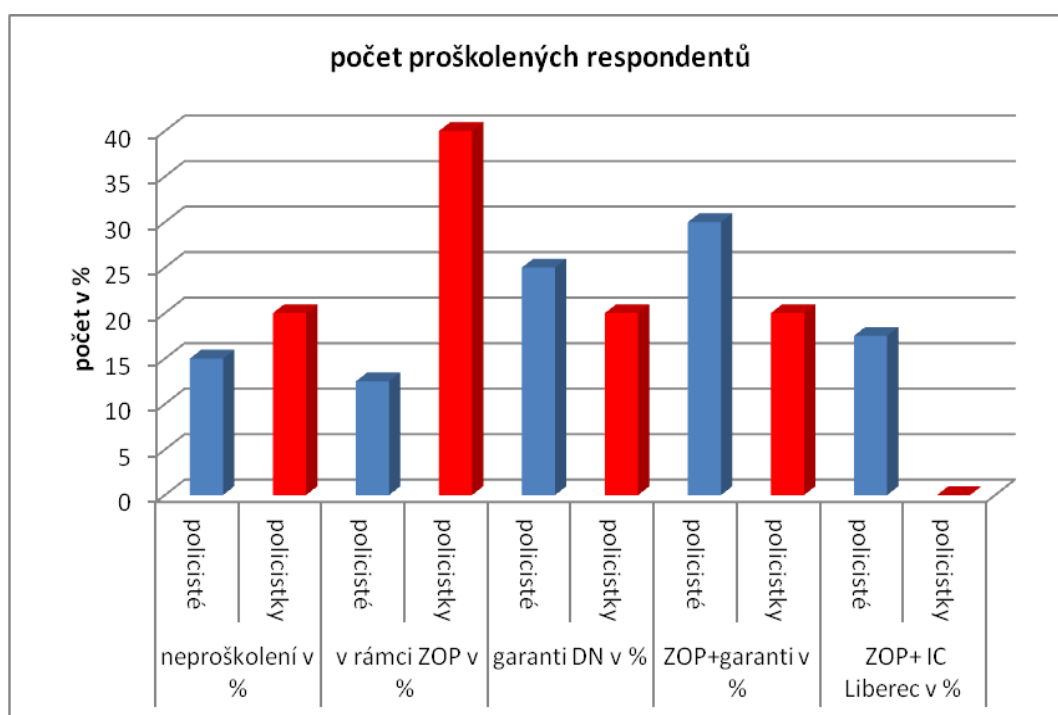
Ze zkoumaného vzorku respondentů policistů bylo zjištěno, že 15 % policistů nebylo vůbec proškoleny. Znalosti museli získat studiem odborné literatury, interní legislativy a zákonů upravujících danou problematiku. Dalších 12,5 % policistů bylo proškoleny pouze v rámci základní odborné přípravy na policejní škole v Praze. 30 % policistů prošlo společně základní odbornou přípravou v Praze dalším školením na téma domácího násilí, které prováděli proškolení pracovníci „tzv. garanti domácího násilí“ z Územního odboru Česká Lípa. 17,5 % policistů prošlo společně základní odbornou přípravou v Praze dalším školením na téma domácího násilí, které realizovalo Intervenční centrum Liberec. 25 % policistů prošlo pouze uvedeným školením Územního odboru Česká Lípa, ale v rámci základní odborné přípravy nebyla tato problematika školená.

V rámci proškolení policistů a policistek nebyly zjištěny žádné markantní rozdíly.

Tabulka č. 3: otázka č. 4

neproškolení v %		v rámci ZOP v %		garanti DN v %		ZOP+garanti v %		ZOP+ IC Liberec v %	
policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky
15	20	12,5	40	25	20	30	20	17,5	0

Graf č. 4: otázka č. 4

Komentář k tabulce č. 3 a ke grafu č. 4 :

Zde je v tabulce a v grafu vyjádřen v procentech způsob proškolení policistů a policistek.

Otázka č. 5: Jste pro výkon svého povolání dostatečně proškoleni k rozpoznání problematiky domácího násilí?

Z této uzavřené otázky bylo ze zkoumaného vzorku u respondentů policistek zjištěno, že 80 % policistek je proškoleny na problematiku domácího násilí. 20 % policistek se spíše domnívá, že není na danou problematiku domácího násilí proškoleny.

Ze zkoumaného vzorku respondentů policistů bylo zjištěno, že 73 % policistů je proškoleny na problematiku domácího násilí. Další 27 % policistů se domnívá, že není na danou problematiku domácího násilí proškoleny.

U dotazovaných respondentů bylo zjištěno, že 73 a více procent dotazovaných policistů a policistek se cítí být na problematiku domácího násilí dostatečně proškoleny.

Autor práce se osobně nesetkal s tím, že by si policista ve výkonu služby pořádkové policie neuměl poradit s danou problematikou a nezvládl ji. Každý má

rovněž také povinnost se ve svém volnu vzdělávat. V případě, že policista zjistí, že je zde oblast, ve které není dostatečně znalý, je v jeho osobním zájmu, aby se v problematice oblasti sám vzdělával.

Domníváme se, že bez ohledu na to, jakým způsobem byli policisté na danou problematiku domácího násilí proškoleni, jsou všichni policisté, kteří jsou nasazeni v přímém výkonu služby pořádkové policie, schopni adekvátně a profesionálně řešit případy domácího násilí. Na místě musí schopně, adekvátně a profesionálně postupovat a ve věci rozhodnout.

Z pedagogického hlediska by se školení v těchto případech mělo zaměřit na krizovou komunikaci policistů na místě při jednání se zúčastněnými osobami. Komunikace na místě je emotivně velice náročná na zvládnutí nejen z pohledu profesionálního, ale i lidského.

Otázka č. 6: Čeho se týkalo Vaše proškolení nejvíce?

Z této otázky bylo ze zkoumaného vzorku u respondentů policistek zjištěno, že 90 % policistek bylo školeny na legislativní úpravu domácího násilí. Dalších 10 % policistek nebylo na danou problematiku proškoleny. Pouze získaly znalosti vlastním samostudiem.

Ze zkoumaného vzorku respondentů policistů bylo zjištěno, že 90 % policistů bylo proškoleny na legislativní úpravu domácího násilí. Dalších 5 % policistů prošlo školením, které bylo zaměřeno na jednání s oběťmi domácího násilí a psychologické pomoci obětem na místě. 5 % policistů nebylo na danou problematiku proškoleny. Pouze získali znalosti vlastním samostudiem.

Otázkou bylo zjištěno, že 90 % respondentů bylo proškoleny na legislativní úpravu domácího násilí. Proškolení se týkají právní kvalifikace a povinností policisty spojené s vykazáním. V praxi je minimum školení, které by byly zaměřeny na psychologickou pomoc a jednání s oběťmi, nebo školení zaměřené na první pomoc a specifická zranění u problematiky domácího násilí.

Vycházíme z předpokladu, že více jak 90 % policistů je proškoleny zejména na právní úpravu domácího násilí. Policie České republiky vůbec neřeší emoční náročnost případů domácího násilí. Domníváme se, že kdo chce v této problematice více profesně vyniknout, musí se tomu věnovat ze svého osobního volna, protože v rámci Policie České republiky takové školení na krizovou komunikaci nebo zvládání emocí plošně a systémově neprobíhají.

Otázka č. 7: Jaký je Váš postoj k řešení případů domácího násilí?

Z této otázky bylo zjištěno, že u 80 % policistek nemá k řešení těchto případů výrazně negativní postoj, protože se zde mohou v dané problematice profesně realizovat, dalších 20 % policistek případy domácího násilí bere jako oblíbený, protože v tom vidí okamžitou pomoc oběti na místě.

Ze zkoumaného vzorku policistů bylo zjištěno, že u 10 % policistů nemá k řešení těchto případů výrazně negativní postoj, protože se mohou v dané problematice rovněž profesně realizovat. Dalších 10 % policistů případy domácího násilí bere jako oblíbený, protože v tom vidí okamžitou pomoc oběti na místě a uspokojí tak svou touhu pomáhat obětem. Celých 80 % policistů hodnotí domácí násilí negativně a oznámení takové události patří k neoblíbeným a obávaným případům.

V této otázce byly zjištěny značné rozdíly v postojích na problematiku domácího násilí mezi policisty a policistkami. Celý zkoumaný vzorek policistek nahlíží na oznámenou událost domácího násilí tak, že se zde může profesně realizovat nebo pomoci oběti na místě. Ze zkoumaného vzorku policistů nahlíží 80 % policistů na oznámenou událost spíše kriticky a negativně. Tato činnost nepatří k oblíbeným.

Zjištění této skutečnosti bylo pro průzkum důležité. Otázka je položena rovněž ještě v negativním vymezení. Cílem toho bylo, aby respondenti, nebyly subjektivně ovlivněny pouze jednou položenou otázkou v pozitivním vymezení.

Vzhledem k tomu, že v převážné míře převažuje násilí páchané na ženách. Tak z toho usuzujeme, že žena si promítne představu, že by mohla být sama obětí takového násilného chování nebo si připomene nějakou špatnou zkušenost z minulosti, ze svého soukromého života. V případech, kdy na místech domácího násilí jsou i děti, pak se u policistek projevuje silný mateřský ochranný pud.

Otázka č. 8: Proč patří případy domácího násilí u Vás k neoblíbeným?

Z otázky bylo zjištěno, že u 90 % policistek patří domácí násilí k neoblíbeným, protože se u této problematiky bojí nejvíce špatného rozhodnutí. K tomu subjektivně dodávají, že na místě je málo času, aby celou situaci mohly objektivně zhodnotit a poté dobře rozhodnout. Dalších 10 % k tomu řeší problematiku domácího násilí nerady, protože v této problematice poukazují na nedostatečné zákony, které by poté navazovaly na činnost Policie České republiky na místě a oběť skutečně ochránily před násilím pachatele.

Vzhledem k tomu, že v předchozí otázce č. 7 odpovědělo celkem 100 % policistek, že domácí násilí patří kvůli profesní realizaci a pomoci obětem k oblíbeným případům také šetřením bylo zjištěno, že se 90 % policistek bojí při řešení domácího násilí špatného rozhodnutí na místě. Dalších 10 % policistek vidí problém v nedostatečných zákonech, které nenavazují na činnost Policie České republiky na místě, aby oběť skutečně chránily. Vzhledem k výsledku šetření otázky při otázce č. 7 bylo zjištěno, že u policistek dochází na tuto problematiku k rozporuplným názorům a nejsou si svým postojem zcela jisté.

Ze zkoumaného vzorku policistů bylo zjištěno, že 50 % policistů nemá rádo případy domácího násilí pro velkou administrativní náročnost, 25 % policistů nemá případy rádo pro jejich veliký stres a emoční vypětí při případu na místě. 20 % policistů se při případech domácího násilí obává špatného rozhodnutí na místě. 5 % dotazovaných policistů subjektivně uvádí, že domácí násilí patří k neoblíbeným, protože je zde na policistu kladena velká vážnost rozhodnutí, zda se jedná, či nejedná o domácí násilí. Dále k věci uvádí, že celý skutek je k ničemu, protože se v praxi setkávají s tím, že i když je domácí násilí realizováno a násilná osoba je z bytu vykázána, tak ve většině případů potkávají násilnou a ohroženou osobu společně jak se drží za ruce a společně nadávají na Policii České republiky.

Odpovědi policistů na otázku č. 7 a 8 přinejmenším korespondovali. Zcela jistě se zde potvrdilo, že 80 % policistů řeší problematiku domácího násilí velmi nerado a oznámení takových to případů patří k neoblíbeným.

Domníváme se, že neoblíbenost případů domácího násilí je zejména z důvodu velké škály úkonů, která se u této problematiky řeší. Policista na místě musí nejprve zpravidla zvládnout zákrok proti násilné osobě, který je také pod emočním vypětím. Poté musí změnit přístup a snažit se empaticky jednat s obětí, kdy musí překonat její neochotu spolupracovat. Dále je zde velká administrativní náročnost oproti jiné dokumentaci trestné činnosti. Po úspěšném dokončení celé práce na místě nemá policista žádnou zpětnou vazbu o tom, zda práce na místě byla prospěšná a pomohla ohrožené osobě v dalším životě.

Tabulka č. 4: otázka č. 7

oblíbenost případů domácího násilí pro policisty:					
profesní realizaci		okamžitou pomoc oběti		neoblíbené	
policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky
10	80	10	20	80	0

Tabulka č. 5: otázka č. 8

neoblíbenost případů domácího násilí pro policisty:									
strach ze špatného rozhodnutí		nedostatečnost zákonů		administrativní náročnost		stres a emoční vypětí		velkou vážnost rozhodnutí	
policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky
20	90	0	10	50	0	25	0	5	0

Komentář k tabulce č. 4, 5:

V těchto dvou tabulkách a grafu jsou znázorněny otázky na oblíbenost případů domácího násilí v kladném i záporném vymezení. Pomocí takto úmyslně položených otázek bylo zjištěno, že v případě pozitivního vymezení 80 % policistů považuje případy domácího násilí za neoblíbené. Policistky v tomto případě ve 100 % uvádějí, že případy jsou z několika uvedených důvodů oblíbené.

Při položení otázky v záporném vymezení uvádí 100 % policistů, že řešení incidentů domácího násilí patří k neoblíbeným. V tomto případě se tvrzení policistů z 80 % shoduje a shledávají případy domácího násilí jako neoblíbené. 100 % policistek ve stejném případě uvádí, že jsou případy domácího násilí neoblíbené, přestože v otázce č. 7 odpovídaly, že patří k oblíbeným. Z toho lze vyvodit závěr, že přestože 90 % policistek řeší problematiku domácího násilí s oblibou, má stále velkou obavu ze špatného rozhodnutí při řešení této problematiky.

Otázka č. 9: Co Vás napadne jako první při výjezdu k případu domácího násilí?

Z této otázky bylo zjištěno, že u 80 % policistek při oznámení případu domácího násilí prolétne hlavou myšlenka, zda je na místě i někdo zraněný a že musí být okamžitě na místě a pomoci obětem. Rovněž je přítom napadne, zda se u incidentu nacházejí děti, které jsou jednání přítomny. Dalším 20 % policistek prolétne jako první hlavou myšlenka, aby na místě získaly dostatek informací a mohly se objektivně a správně rozhodnout.

Ze zkoumaného vzorku policistů bylo zjištěno, že 70 % policistů při oznámení případu domácího násilí jako první hlavou prolétne myšlenka, že to bude dlouhá a náročná dokumentace případu a hodně administrativy. 10 % policistů jako první napadne myšlenka: „to zase bude Itálie.“ Věc dopředu zlehčují a domnívají se, že se jedná o vzájemné hádky a ne o domácí násilí. Dalším 10 % policistů prolétne jako první hlavou myšlenka, aby na místě získali dostatek informací a mohli se objektivně a správně rozhodnout. Posledním 10 % policistů ze zkoumaného vzorku napadne jako první myšlenka při oznámení případu domácího násilí, zda jsou na místě přítomny i děti a jaká bude míra agrese násilné osoby.

Otázkou bylo zjištěno, že při oznámení případu domácího násilí napadne policisty zejména náročná administrativa při dokumentaci celého případu. Policistky zejména napadne myšlenka, zda je někdo zraněn a okamžitá pomoc obětem. Tento závěr však nutně neznamená, že by policisté nebo policistky na místě k této závažné problematice přistupovali neprofesionálně.

Domníváme se, že policisté přistupují k řešení případů domácího násilí naprosto zodpovědně a profesionálně. Bez ohledu na jejich postoje a administrativní náročnost dané problematiky si každý policista uvědomuje, že jeho práce je více posláním než zaměstnáním a na místě chce pomoci obětem nebo v tomto případě ohroženým osobám.

Otázka č. 10: Setkali jste se někdy s nějakou formou domácího násilí, ať již profesně nebo soukromě?

Z této otázky bylo zjištěno, že 90 % policistek se setkalo při své policejní práci s případy domácího násilí. V průměru vychází na každou policistku dva skutky domácího násilí, ale vzhledem ke struktuře dotazníků a různé délky služebního poměru nelze blíže určit za jakou dobu. Dalších 10 % se s případem domácího násilí

nesetkalo ani při své profesní činnosti policistky, ani ve svém volnu, kdy by se na ně někdo mohl obrátit s žádostí o pomoc.

Ze zkoumaného vzorku policistů bylo zjištěno, že 90 % policistů se setkalo při své policejní práci s případy domácího násilí. V průměru vychází na každého policistu tři skutky domácího násilí, ale rovněž tak nelze blíže určit za jakou dobu služebního poměru. Z těchto 90 % policistů, kteří se setkali s domácím násilím v rámci své profese se navíc ještě 25 % policistů setkalo ve svém volnu s žádostí o pomoc osoby, která se stala obětí domácího násilí. Dalších 5 % policistů se setkalo pouze s žádostí o pomoc oběti domácího násilí mimo službu, když byl policista ve svém volnu. S těmito žádostmi, se kterými se obracely ohrožené osoby na policisty mimo službu, se tedy setkalo celkem 30 % policistů. V průměru tedy vycházely na každého policistu dva skutky domácího násilí, se kterými se setkaly při žádosti o pomoc v době mimo službu. Dalších 5 % policistů se s případem domácího násilí nesetkalo vůbec.

V této otázce bylo zjištěno, že 90 % policistek a policistů se setkalo v rámci služby s některou formou domácího násilí. **Tímto se tak zcela jistě a nezpochybnitelně potvrdil předpoklad č. 1**, kde si autor stanovil, že více jak 70 % dotazovaných policistů se v rámci výkonu služby setkalo s nějakou formou domácího násilí.

Domníváme se, že vzhledem k medializaci problému domácího násilí bude tato problematika stále více čtenější. Oběti se nebudou obávat vyhledat pomoc u policejního orgánu. Policisté budou poté tyto problémy řešit častěji. Z těchto důvodů by mělo docházet k opakovaným a odbornějším školením policistů a zvyšovat tak jejich odbornost a kvalifikovanost v problematice domácího násilí.

Otázka č. 11: V případě, že jste se setkali s domácím násilím, jaká byla jeho forma?

Otázkou bylo zjištěno, že v případě, kdy se setkaly policistky s některou formou domácího násilí, jednalo se v 80 % o kombinaci psychického a fyzického násilí, v 10 % o kombinaci psychického a ekonomického násilí a v 10 % pouze o násilí fyzické.

V případě, že se s nějakou formou domácího násilí setkali policisté, jednalo se v 50 % o kombinaci psychického a fyzického násilí, v 20 % o psychické násilí,

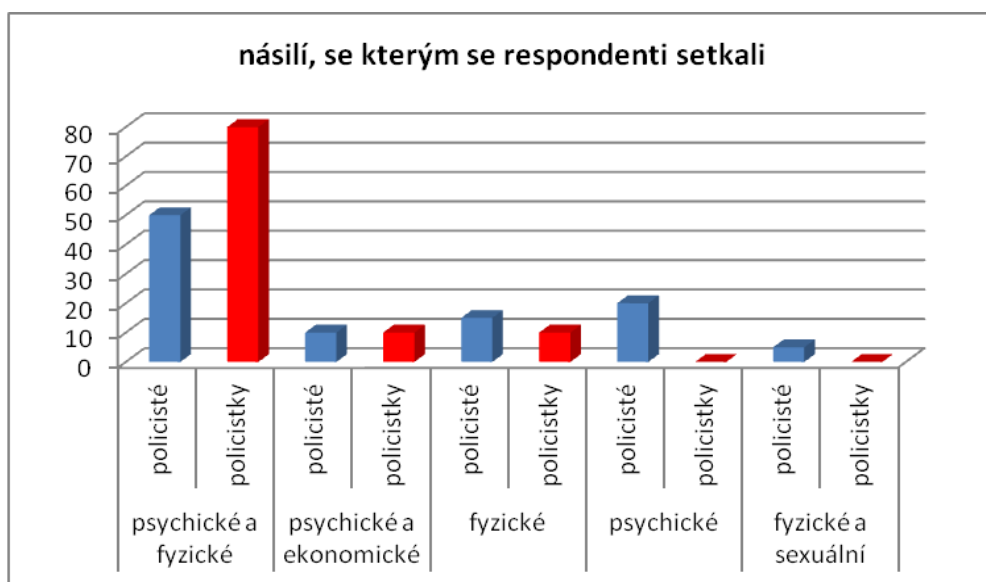
v 15 % o fyzické násilí, v 10 % o kombinaci násilí psychického a ekonomického a v 5 % o kombinaci násilí fyzického a sexuálního.

V 80 % se respondenti setkali s násilím psychickým, fyzickým nebo jejich vzájemnou kombinací. Z toho usuzujeme, že se dá říci, že v případech domácího násilí převažuje forma násilí fyzického a psychického.

Tabulka č. 6: otázka č. 11

psychické a fyzické		psychické a ekonomické		fyzické		psychické		fyzické a sexuální	
policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky
50	80	10	10	15	10	20	0	5	0

Graf č. 5: otázka č. 11

Komentář k tabulce č. 6 a grafu č. 5

Zde je v tabulce a v grafu vyjádřen druh násilí, s kterým se respondenti nejčastěji setkávají. Z tohoto je patrné, že více jak 50 % policistek a policistů se setkala při řešení případů domácího násilí s kombinací násilí fyzického a psychického.

Domníváme se, že vzhledem k zjištěným skutečnostem více jak 50 % procent policistů se setkala převážně s formou fyzického násilí v kombinaci s násilím psychickým. Bylo by dobré, kdyby policisté absolvovali kurzy první pomoci, protože jsou na místě případu domácího násilí jako první složka z integrovaného

záchranného systému. Dále by bylo vhodné provést školení ze strany pracovníků krizových intervenčních center, které by byly zaměřené na druhy a popis zranění často se opakujících při případech domácího násilí. Aby tak v případech, kdy předmět oznámení není domácí násilí, si mohli takových zranění více všimnout. Případně z toho vyvodit důsledky a díky dobré komunikaci vést kroky, které by mohly zjistit latentní oběť domácího násilí a nabídnout ji poté adekvátní pomoc.

Otázka č. 12: V případě, že jste se setkali s domácím násilím, kdo byla ohrožená osoba?

Z této otázky bylo zjištěno, že policistky při řešení domácího násilí měly vždy ohroženou osobu ženu.

V případě, že se s nějakou formou domácího násilí setkali policisté, byla v 95 % případů ohrožená osoba žena. V dalších 2,5 % případů byla ohrožená osoba muž a v dalších 2,5 % případů byla ohrožená osoba dítě.

Ve více jak 90 % případů se setkali respondenti při řešení případů domácího násilí s tím, že ohrožená osoba byla žena. Z tohoto lze usuzovat, že obětí domácího násilí bývají v drtivé většině případů ženy. Rovněž to může potvrzovat domněnku, že v případě, kdy je ohroženou osobou muž, je zde stále velká latence těchto případů.

Lze se důvodně domnívat, že policisté se ještě nesetkávají s případy domácího násilí, kde jsou oběti muži, protože je zde stále velká latence těchto případů. Autor se domnívá, že muži se stydí jít takový problém nahlásit na Policii České republiky, ale i se s takovým problémem komukoliv svěřit. Mohli by si přidat hloupě a za takový problém se stydí a považují ho jako svou slabost.

Otázka č. 13: S kterou obětí domácího násilí bylo pro Vás nejtěžší komunikovat? (největší emoční zátěž)

Z této otázky bylo zjištěno, že pro 80 % policistek bylo nejtěžší při řešení případů domácího násilí komunikovat s dítětem jako ohroženou osobou. Dalších 20 % policistek by nechtělo komunikovat se ženou jako ohroženou osobou.

U policistů bylo zjištěno, že při řešení případu domácího násilí by bylo pro 40 % policistů nejtěžší komunikovat se ženou jako ohroženou osobou, pro dalších 40 % policistů by bylo nejtěžší komunikovat s dítětem jako ohroženou osobou a pro 20 % policistů by bylo nejtěžší komunikovat se seniorem.

U policistek jasně převažovalo, že by velmi nerady komunikovaly s dítětem jako ohroženou osobou. Zde zřejmě převažuje silný mateřský a ochranný pud. V případech, kde odpovídali policisté, že by nechtěli komunikovat s dětmi jako s oběťmi domácího násilí autor ví, že v nadpoloviční převaze tak odpovídali policisté, kteří jsou již rodiči. Tato skutečnost je podložena osobní znalostí odpovídajících respondentů. Tento údaj není žádným způsobem písemně zaznamenán v dotazníku.

Domníváme se, že pro policisty i policistky je velice náročné komunikovat s dětmi jako ohroženými osobami, protože násilí páchané na dětech je nejen protiprávní, ale rovněž porušuje hrubým způsobem veškeré společenské a subjektivní normy i hodnoty policistů na místě. Policista na místě se nesmí nechat unést negativními emocemi vůči násilné osobě, musí se chovat profesionálně.

Otázka č. 14: Existuje subjekt (např. PČR-kolega, nadřízený/intervenční centrum/orgán sociálně právní ochrany), na který se v případě aktuální nejasnosti při řešení individuálního skutku domácího násilí můžete obrátit s žádostí o radu, nebo metodickou pomoc?

Touto otázkou byla zjištěna naprostá shoda při odpovědích respondentů. Rovných 50 % policistů i policistek ze zkoumaného vzorku by se v případě nejasností obrátilo s žádostí o pomoc nebo radu na nadřízeného, který má v době řešení problému dosah.

Druhá polovina dotazovaných policistů a policistek se při řešení nejasností u problematiky domácího násilí nebo s žádostí o radu by se obrátila rovnou na příslušné intervenční centrum. V tomto případě Intervenční centrum Liberec.

V případě nejasností, problémů nebo hledání rady řeší zkoumaný vzorek policistů a policistek problém naprosto shodným způsobem. Tedy vyhledá radu od nadřízeného nebo problém řeší s příslušným intervenčním centrem.

Domníváme se, že v případě jakýchkoliv nejasností při řešení problematiky domácího násilí je policista sloužící v přímém výkonu služby pořádkové policie schopen si adekvátně pomoci v případě možných nejasností. Jednak z pohledu legislativního, ale i z pohledu pomoci oběti, kde mu je nápomocno krizové intervenční centrum. Možné nejasnosti zvládne na takové úrovni, aby mohl ohrožené osobě poskytnout maximální možnou péči a pomoc. Ohrožená osoba musí mít pocit,

že je v naprostém bezpečí, a že policisté s kterými právě jedná, jsou profesionálové a snaží se ji pomoci.

Otázka č. 15: Co nejvíce postrádáte po samotném vyřešení domácího násilí? (zpětnou vazbu, konzultaci s odborníkem, apod.)

Z této otevřené otázky bylo ze zkoumaného vzorku u policistek zjištěno, že 90 % chybí po vyřešení případu domácího násilí zpětná vazba o tom, jak celý případ dopadl a zda pomoc Policie České republiky ohrožené osobě pomohla. K tomu uvádí, že by stačila zpětná vazba od intervenčního centra. Dalších 10 % policistek postrádá po vyřešení případu na místě ochotu spolupráce ohrožené osoby i nadále spolupracovat.

Ze zkoumaného vzorku policistů bylo zjištěno, že 80 % policistů chybí po případu domácího násilí zpětná vazba o tom, jak celý případ dopadl a zda pomoc Policie České republiky ohrožené osobě pomohla. Dalších 10 % policistů uvádí, že jim u této problematiky neschází nic, protože to berou jako kteroukoliv jinou práci. Dalším 5 % dotazovaných policistů chybí po vyřešení případu na místě ochota spolupráce od ohrožené osoby a její ochota dotáhnout případ do konce. Dalším 5 % policistů zpětná vazba z pohledu toho, zda na místě správně rozhodl, nebo zda bylo jednání překvalifikováno.

Otázkou bylo zjištěno, že 80 až 90 % respondentům chybí po vyřešení případu domácího násilí zpětná vazba o tom, jak celý případ dopadl a zda činnost Policie České republiky na místě byla prospěšná a pomohla ohrožené osobě. **Tímto se tak zcela jistě a nepochybnitelně potvrdil předpoklad č. 2,** kde si autor stanovil, že při řešení domácího násilí chybí více než 75 % dotazovaným policistům zpětná vazba.

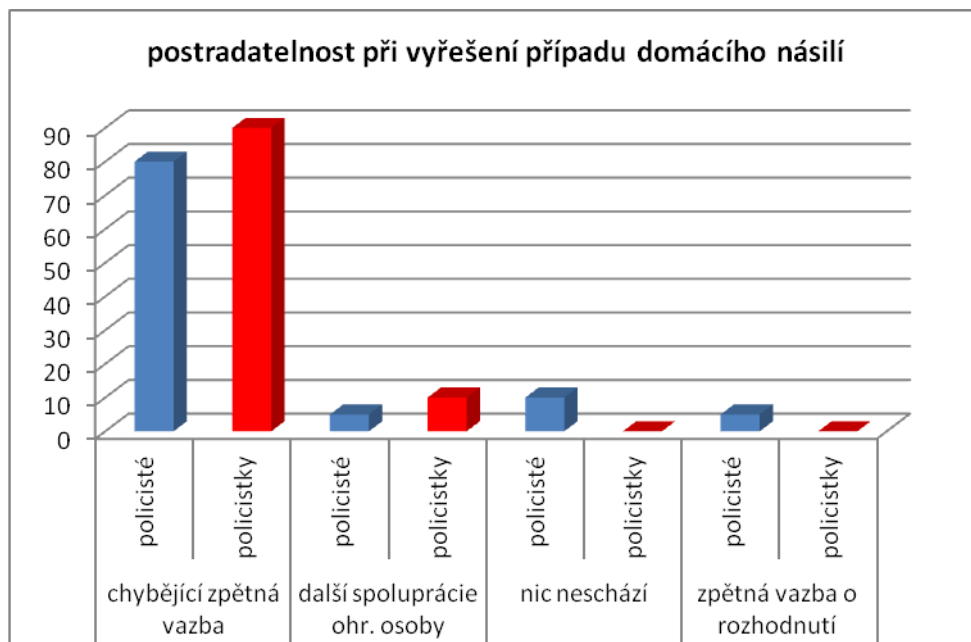
Autor se již při stanovení druhého předpokladu domníval, že policistům při řešení případů domácího násilí chybí zpětná vazba o tom, jak celý případ skončil. Tento předpoklad se v bakalářské práci také potvrdil.

Domníváme se, že by stačilo, kdyby krizové intervenční centrum, které policista musí ze zákona vyrozumět, poté vyrozumělo zúčastněného policistu o tom, zda ohrožená osoba přijala z jejich strany pomocnou ruku. Tím by zjistil, že jeho práce byla prospěšná a pozitivně ho motivovala při řešení dalších případů domácího násilí.

Tabulka č. 7: otázka č. 15

chybějící zpětná vazba		další spolupráce ohrožené osoby		nic neschází		zpětná vazba o rozhodnutí	
policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky	policisté	policistky
80	90	5	10	10	0	5	0

Graf č. 6: otázka č. 15

Komentář k tabulce č. 6 a grafu č. 5

Zde je v tabulce a v grafu vyjádřeno, co nejvíce postrádají policisté a policistky po vyřešení případu domácího násilí. Zde je vidět, že více jak 80 % policistkám a policistů chybí po vyřešení případů zpětná vazba o tom, jak celý případ dopadl, zda jejich práce měla smysl a hlavně, zda činnost Policie České republiky pomohla oběti domácího násilí.

6.1 Analýza předpokladů a vyhodnocení dotazníku

Předpokladem č. 1 bylo stanoveno, že více jak 70 % dotazovaných policistů se v rámci výkonu služby setkalo s nějakou formou domácího násilí. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že 90 % policistek a policistů se setkalo v rámci služby s některou formou domácího násilí.

Předpokladem č. 2 bylo stanoveno, že při řešení domácího násilí chybí více než 75 % dotazovaným policistům zpětná vazba. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že 80 až 90 % respondentům chybí po vyřešení případu domácího násilí zpětná vazba o tom, jak celý případ dopadl a zda činnost Policie České republiky na místě byla prospěšná a pomohla ohrožené osobě.

Dotazníkovým šetřením byla zjištěna skutečnost, že oba dva stanovené předpoklady jsou zcela jistě a nezpochybnitelně potvrzeny.

Dále bylo šetřením zjištěno, že případy pro policisty jsou neoblíbené. Na to nemá vliv ani délka služebního poměru. Jedná se o nový problém, který se učí řešit všichni bez ohledu na délku služebního poměru.

Byly zjištěny některé rozdílné pohledy na problematiku mezi policistkami a policisty. Policistky se k případům staví pozitivněji, takže se v něm mohou zejména profesně realizovat a na místě pomoci obětem. Policisté to vidí především negativně, hodně administrativy, k věci přistupují neutrálně a berou domácí násilí jako kterýkoliv oznámený případ. Nutně to neznamená, že by se k domácímu násilí stavěli neprofesionálně, nebo ho řešili s menší ochotou. Dále byla zjištěna skutečnost, že téměř většina policistek si nedovede představit, že by řešila případ, kde je ohroženou osobou dítě. U policistů takto odpovídali zejména pouze ti, kteří jsou sami již rodiči. Žádné jiné zásadní rozdíly v postojích a informovanosti o dané problematice domácího násilí nebyly zjištěny.

7 Rozhovory s policisty o prožitém domácím násilí

V této kapitole budou zmíněny a popsány dva skutečné případy z policejní praxe. V první části této kapitoly námi realizovaný případ, který byl velice náročný pro jeho závažnost a emoční vypětí při řešení této závažné problematiky. Z tohoto případu vychází rovněž stanovení předpokladů této bakalářské práce.

V druhé části práce bude rozhovor s policistou, který domácí násilí řešil již několikrát, aby rozhovorem podtrhl zjištění závěru z dotazníkového šetření.

7.1 Osobní zkušenost s domácím násilím

V současné době jsem se setkal s domácím násilím již několikrát. Třikrát v profesním životě, kdy jsem i využil institut vykázaní násilné osoby a dvakrát, když se na mě obrátil někdo o pomoc. Zde jsem využil nejvíce činnost Intervenčního centra Liberec, se kterým jsem měl již dobrou zkušenost v rámci profesní spolupráce. Chtěl bych zde zmínit pouze první případ, který byl pro mě z několika důvodů velmi náročný a rovněž ho považuji za jeden z nejzávažnějších, se kterým jsem se osobně setkal. V příběhu nebudou uvedena skutečná jména kvůli ochraně osobních údajů.

Poškozenou zde byla mladá dívka Veronika C. ve věku 21 let, drobná mladá dívka, která váží necelých 55 kg. Incident domácího násilí přišla osobně nahlásit na Obvodní oddělení policie ve Stráži pod Ralskem. Z osobní znalosti jsem věděl, že již v minulosti zde docházelo k fyzickému napadání, ale věc byla řešena Městskou policií pouze jako přestupek. Vzhledem k tomu, že jsem uvedenou ženu znal již ze střední školy, nebylo jednoduché zachovat profesní odstup a získat důvěru poškozené při tak závažném oznámení. Obtížné bylo zejména překonat její stud a obavy, aby se nestyděla a nebála se o celém incidentu mluvit a vypovídat.

Z místní znalosti jsem dobře věděl, že násilná osoba je starší muž Ladislav M. ve věku 37 let, který pracoval několik let ve věznici Stráž pod Ralskem, kde působil v hodnosti kapitána. Rovněž jsem o něm věděl, že vlastní zbrojní průkaz a je majitelem zbraně. Chová bojová plemena psů a osobně se ztotožňuje s pravicově extremistickými názory.

Po vysvětlení a poučení poškozené, co vše bude následovat a hlavně získání její důvěry a ochoty o celé věci vypovídat, jsem se nestačil divit, jaké neskutečné násilí byla ochotna tak dlouho snášet. Do bytu k násilníkovi se přestěhovala po půlroční známosti. Prvních půl roku byl vztah naprosto harmonický a nebyl zde žádný

problém. Po půl roce bydlení se začaly projevovat první problémy. Ty nejprve spočívaly v tom, že násilník zakazoval osobě kontakt s rodinou a jejími přáteli. Ve smyslu, že pouze on je její domov, a bude doma. Zakazoval ji někde se ukazovat jiným chlapům. Pomalu si začala uvědomovat, že se stává vězněm v bytě, do kterého se sama a dobrovolně přistěhovala. Při opožděném návratu domů např. z práce začaly i fyzické útoky, které se záhy stupňovaly. Nejprve to byly jen pohlavky, ale poté i tvrdé facky a kopance do těla. Vzhledem k fyzickým dispozicím násilné osoby a ohrožené osoby neměla žádný způsob, jak se bránit. K tomu je důležité neopomenout výcvik a znalosti sebeobrany a dovednosti použití donucovacích prostředků, které získala násilná osoba při působení u Vězeňské služby České republiky.

Fyzické útoky se dále stupňovaly, zvyšovala se nejen jejich intenzita, ale i opakovanost. Po jednom příchodu z diskotéky byla surově zbita, že tento útok si vyžádal ošetření na chirurgii. Takové jednání trvalo skoro rok, kdy po každém útoku následovaly omluvy a odprošování, poté svalování viny na samotnou oběť násilí.

Veronika byla ponižována nejen doma před svým druhem, ale i při pravidelných návštěvách kamarádů násilné osoby v jejich společném domově. Při takových návštěvách je musela obsluhovat a snášet hrubé slovní urážky nejen od něho, ale i od jeho společných přátel.

Zhruba půl roku před tím, než se rozhodla celou věc oznámit, byla přesvědčena, nebo spíše natlačena do toho, že by mohli jejich sexuální život obohatit tím, že se přidá k sexu kamarád násilné osoby. Poprvé s tím souhlasila ze strachu, aby nebyla fyzicky napadena. Tímto to však neskončilo. Ladislav M. chtěl, aby se to opakovalo, za to si nechal i od svých kamarádů platit. V případě nesouhlasu ji surově zbil a přesvědčil, že se před kamarády bude chovat, jako kdyby to chtěla ona sama osobně.

Při sexuálním styku se pak samotný Ladislav M. nepřidával, pouze se díval na sexuální styk ohrožené osoby a jeho kamaráda. Celou věc si nahrával na video a sám se u toho uspokojoval. Toto jednání snášela celých půl roku do doby, než došlo k fyzickému útoku, kde na místo poprvé přijela hlídka Policie České republiky.

V tomto případě byla násilná osoba Ladislav M. z bytu vykázána a bylo mu sděleno podezření z tr. činu dle ust. § 199 zákona č. 40/2009 Sb., za který byl také následně pravomocně odsouzen.

Za velmi podstatné považuji, že jsem se zajímal, jak dopadne osud ohrožené osoby a zda veškerá opatření a pomoc bude ku prospěchu věci. Během deseti dnů si zabalila věci a z bytu se odstěhovala. V současné době má nového přítele, se kterým bydlí ve společném bytě a založili si společně rodinu.

Osobně považuji za velmi podstatné vědět o tom, zda veškerá práce a činnost byla ku prospěchu věci, protože mě takový pozitivní výsledek motivuje k další opakované činnosti. Poté pak k problematice domácího násilí nebudu moci nikdy přistupovat bez nutné dávky profesionality a odhodlání.

7.2 Rozhovor s policistou

V této podkapitole bude popsán případ domácího násilí, se kterým se setkal policista Hynek T. 33 let z obvodního oddělení Mimoně. Tento případ osobně hodnotím jako velmi společensky nebezpečný a zároveň netradiční. V příběhu nebudou uvedena skutečná jména kvůli ochraně osobních údajů. Příběh bude vyprávěn v 1. osobě uvedeným policistou.

S problematikou domácího násilí jsem se setkal služebně celkem již pětkrát, ale v živé paměti mám stále případ z roku 2008, kdy jsem byl s kolegy nejprve vyslán na prověrku oznámení do obce Plouznice, kde měl na chodbě panelového domu srazit syn svou matku ze schodů. To jsem ještě netušil, o jak náročný případ půjde a jak bude jeho řešení profesně i emotivně náročné.

Po příjezdu na místo nás zde kontaktovala oznamovatelka (sousedka), která uvedla, že na chodbě slyšela křik. Před bytem zjistila, že zde Pavel B. 27 let strčil svou matku Marii B. 57 let ze schodů.

Na místě bylo zjištěno, že se bude jednat o závažnou formu domácího násilí, kde násilná osoba bude syn Pavel B. ve věku 27 let, který bydlel v bytě společně s rodiči, matkou Marii B. 57 let a otcem Šimonem B. 57 let a má společný pokoj s mladším bratrem Karlem B. 17 let.

Pavel B. doslova utiskoval celou rodinu, se kterou žil, ale sám do rodiny nepřinášel nic, protože byl nezaměstnaný. V minulosti bral drogy a v současné době hodně popíjel alkohol. Několik let se choval vůči rodině zle a ubližoval jim, jeho jednání se po celou dobu stupňovalo. Všem členům rodiny vulgárně nadával, při pohybu po bytě do nich strkal a fyzicky je napadal. Fyzicky často napadal zejména svého otce Šimona B., který byl v současné době na invalidním vozičku. Trpěl

závažnou duševní poruchou, pro kterou nemohl plnohodnotně komunikovat. Byl zcela odkázán na pomoc členů rodiny. Ten z něho měl veliký strach.

Agresivně se choval i vůči svému nezletilému bratru Karlovi B., se kterým obýval společný pokoj. Toho v nočních hodinách bezdůvodně budí, nadává mu, uráží ho vulgárními výrazy, vytáhne ho z postele a začne ho surově bít. Všechny tyto útoky mají společného jmenovatele a tím je získání finanční hotovosti v úmyslu si za ně pořídit alkohol. Násilná osoba začala bít své rodiče, svého mladšího bratra, prostě členy své rodiny.

Žádný z členů této rodiny nikdy pro fyzické útoky nevyhledal lékařské ošetření ani neoznámil jednání násilníka na Policii České republiky. Při řešení této situace mě velice zarazilo, že násilník se ke svému hrubému jednání na místě hlásil. Nesnažil se zapírat nebo lhát, ale rovněž k tomu jednou větou dodával, že si za to rodina může sama, protože mu nedala dost peněz, aby mohl do hospody na pivo.

Vhledem ke zjištěným skutečnostem na místě a k tomu, že zde bylo již v minulosti dvakrát prováděno šetření pro podezření z přestupku, jsem se na místě zcela jednoznačně rozhodl pro vykazání násilné osoby Pavla. B. Ten s hlídkou spolupracoval a dobrovolně až pokorně ji následoval i k podání vysvětlení do budovy policie. Celá věc byla v této době zadokumentovaná jako přestupek dle ust. § 49 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb. a oznámená příslušnému správnímu orgánu. Rovněž byla poškozená vyrozuměna o tom, že se jedná o návrhový přestupek. O provedeném vykazání byli vyrozuměni pracovníci Intervenčního centra Liberec. K tomu uvádím, že v době řešení tohoto incidentu ještě nebyl v platnosti nový tr. zákoník, protože bych celou věc v současnosti kvalifikoval jako trestný čin.

S půlročním časovým odstupem jsem se dozvěděl, že koncem ledna 2009 byl do nemocnice v České Lípě přijat ve vážném stavu k hospitalizaci otec Pavla. B., Šimon. B., který přibližně po třech dalších týdnech zemřel.

V této době pravděpodobně nikdo netušil, že smrt Šimona B. nebyla přirozená. Na tuto skutečnost se přišlo až při následné zdravotní pitvě, která byla z těchto důvodů nařízena a o zjištěných skutečnostech byla vyrozuměna Policie České republiky. Ještě téhož dne byl zadržen a následně vazebně stíhán syn zemřelého Pavel. B., který se doznal, že ve vzteku z bezradnosti ze zdravotního stavu svého otce, jen vydával nesrozumitelné zvuky, nebyl schopen koordinovaných pohybů a nebyl již schopen ani základních hygienických návyků. Udeřil ho skleněným popelníkem do hlavy, čímž mu přivodil poranění, v jejichž důsledku Šimon B. zemřel.

Dodatečně jsem se zajímal, zda po vykázání Pavel B., které bylo provedeno v říjnu 2008, byl poškozenou Marií B. podán návrh příslušnému soudu o prodloužení lhůty tohoto vykázání, ale podařilo se mi zjistit jen neověřené informace, že tento návrh téměř jistě podán nebyl. V době od provedení vykázání v říjnu 2008 do doby napadení otce Šimona B. nebyl Pavel B. již řešen Policií České republiky.

Tento případ byl pro mě velice šokující a zarážející, nebylo jednoduché takové jednání řešit s profesním nadhledem a odstupem. Představa, jaké násilí prožívala celá rodina, byla naprosto otřesná. K problematice domácího násilí závěrem dodávám, že je pro mě velice důležitá zpětná vazba, která mě motivuje pro další velmi náročnou a trpělivou práci při výjezdu k případům domácího násilí. Bohužel pro získání zpětné vazby musím vyvíjet osobní snahu. Tato věc ještě není ošetřena systémově, přestože ji považuji osobně za velice důležitou.

8 Návrh opatření

Vzhledem k závěrům, které byly zjištěny dotazníkovým šetřením, navrhuji dvě opatření, která by mohla pomoci k tomu, aby policistům nechyběla po vyřešení případu domácího násilí zpětná vazba. Při absenci zpětné vazby může docházet u policisty k syndromu vyhoření nebo k nedostatečné motivaci, rozhodnosti a osobnímu přesvědčení řešit takové případy.

V prvním případě bych navrhl opatření, aby přímý nadřízený (velitel obvodního oddělení policie) automaticky informoval svého podřízeného policistu, který se osobně účastnil realizace domácího násilí o skončení celého případu. Velitel má informace o tom, zda byl případ ukončen jako domácí násilí. Dále dostane informace o tom, jaký byl rozsudek soudu. Sdělení takových informací policisty vede k tomu, že dostane částečnou zpětnou vazbu o tom, zda jeho jednání bylo po profesní stránce správné. Dozví se tak, zda na místě rozhodl dobře, zda skutek správně kvalifikoval a ze samotného rozsudku, jakým způsobem byla násilná osoba za své protiprávní jednání potrestána.

V druhém případě bych navrhl interní legislativní opatření při řešení této problematiky. Zajistil bych, aby příslušné Intervenční centrum, které řešilo s Policií České republiky domácí násilí, vyrozumělo policistu, například po uplynutí dvou měsíců od incidentu, jakým způsobem oběť domácího násilí spolupracovala. Sdělení skutečnosti policistovi, zda zásah Policie České republiky pomohl oběti, hodnotí jako kladný a prospěšný. Takové sdělení by mohlo proběhnout telefonicky nebo e-mailem poštou zabralo by pouze několik minut. Vzhledem k velmi dobré vzájemné spolupráci, která je mezi intervenčními centry a základními útvary policie, by nemělo být takové opatření příliš náročné zrealizovat.

Vzhledem k tomu, že je přímo v zákoně o policii ustanovena povinnost vyrozumění Intervenčního centra ze strany policie, nebylo by složité zakotvit prováděcí vyhláškou, aby intervenční centrum vyrozumělo o výsledku případu domácího násilí nazpět samotného policistu, nebo-li adresně přímo policisty, kteří se na tomto případu podíleli. Takovým opatřením budeme značně minimalizovat absenci zpětné vazby v praxi u případů domácího násilí.

Nepřítomnost zpětné vazby u incidentů se znaky domácího násilí byla stanovena i jako předpoklad číslo dvě při tvorbě této bakalářské práce. Tento dříve uvedený předpoklad číslo dvě byl zcela jistě potvrzen. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno,

že 80 až 90 % respondentů chybí po vyřešení případu domácího násilí zpětná vazba, jak celý případ dopadl a zda činnost Policie České republiky na místě byla prospěšná a pomohla ohrožené osobě z její složité životní situace.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské této práce bylo zjistit informovanost a postoje policistů a policistek k domácímu násilí. V teoretické části práce jsem se nejprve věnoval vymezení pojmů související s domácím násilím. Další kapitoly jsou zaměřeny na popis aktérů domácího násilí, jako je násilná osoba a osoby ohrožené.

V praktické části jsem se pomocí dotazníkového šetření zaměřil na názory policistů v případech při řešení domácího násilí. Je obecně známo, že policisté jsou zejména za svou práci často velmi kritizováni. Samotné řešení případů domácího násilí je neoblíbené a pro policistu obvodního oddělení náročné, jelikož většina případů probíhá za zavřenými dveřmi domácnosti. Soukromí rodiny je skryto veřejnosti a je pouze na zúčastněných osobách, jak budou chtít spolupracovat a k věci vypovídat. Z praxe vyplývá, že agresor působí navenek jako přátelský a vyrovnaný člověk, který tvrdí, že se nic nestalo. Ohrožená osoba se zase snaží neublížit násilné osobě a vypovídá, že to je její vinna a policii volala zbytečně a předčasně. Právě v takových případech záleží na samotném policistovi na místě, aby situaci správně vyhodnotil a vzbudil důvěru v ohrožené osobě, tím získal co nejvíce informací, které jsou tak cenné pro další rozhodnutí na místě. V opačném případě - nezískání těchto informací - v mnoha případech skončí neúspěchem. Samotný případ se buď vůbec neoznámí, nebo se odloží pro nedostatek důkazů.

Policista na místě případu se znaky domácího násilí musí být tedy nejen profesionál z hlediska policejního, ale musí se umět vcítit do psychiky agresora i oběti, vyhodnocuje zde mnoho aspektů, které tvoří celkový rámec individuální situace. Pokud je tedy policista vzdělán nejen v právu, ale i na žádoucí úrovni v sociologii, psychologii, pedagogice a jiných příbuzných vědních disciplínách, může tyto znalosti uplatnit v praxi. Poté bude pro něho i vyhodnocení celkového obrazu na místě snazší. Nejen z těchto důvodů jsem se rozhodl i já studovat obor penitenciární péče.

Cíle stanovené v úvodu bakalářské práce byly, alespoň dle mého subjektivního názoru, splněny. K tomuto přispěla i ochota spolupráce zkušených dotazovaných policistů, kteří mají bohaté zkušenosti s problematikou domácího násilí a byli svolní o problémech hovořit otevřeně. Sami při dotazníkovém šetření navrhovali řešení, které by mohlo být návodem pro kompetentní osoby při snaze zlepšení podmínek pro efektivní práci policistů při řešení domácího násilí.

Domácí násilí je fenoménem a současným celospolečenským problémem této doby, které je tématem k řešení nejen v mnoha evropských zemích. Za poslední dobu byla uskutečněna spousta kroků k ochraně obětí tohoto násilí za pomoci státních i nestátních institucí. Začínají se zde objevovat i nestátní instituce, které pomáhají násilným osobám.

Největší pokrok a zlepšení však spatřuji v úkolu Policie České republiky, kdy s přijetím zákona na ochranu před domácím násilím č. 135/2006 Sb. se stala samotná policie, vedle intervenčních center a soudů, jedním z pilířů citovaného zákona. Rovněž se v poslední době značně zvedá preventivní činnost, kterou vytváří Policie České republiky spojenou s problematikou domácího násilí, kterou hodnotím jako velmi pozitivní.

Použitá literatura

Aliance proti domácímu násilí: *Domácí násilí*. [online]. [vid. 2011-09-06]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>

BUSKOTTE, A., 2008. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-1786-6.

BURIÁNEK, J., KOVAŘÍK, J., ZIMMELOVÁ, P., ŠVESTKOVÁ, R., aj., 2006. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. Praha: TRITON. ISBN 80-7254-914-6.

CONWAYOVÁ, H., 2007. *Domácí násilí: Příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros. ISBN 80-00-01550-1.

ČÍRTKOVÁ, L., Ministerstvo vnitra odbor prevence kriminality. *Násilníci nejsou jenom muži*. [online]. [vid. 2011-09-09]. Dostupné z: http://kverek.webpark.cz/problematika/prob_01/57.htm

ČÍRTKOVÁ, L., 2008. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2207-8.

ČÍRTKOVÁ, L., 2006. *Soužití s násilným partnerem*. Právo a rodina, č. 10 s. 1 – 5

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P., a kol., 2007. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. Praha Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2014-2.

DOPORUČENÍ RADY EVROPY R (85) 4 o násilí v rodině z 26. 3. 1985

DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., 2005. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Střední policejní škola v Praze Ministerstva vnitra v Praze. AGIS Praha.

DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJÍČEK, Z., a kol., 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbané dítě*. Praha Grada Publishing. ISBN 80-7169-192-5.

GENTRY, W., D., 2007. *O lásce a hněvu: Jak se bránit násilí ze strany blízkého člověka*. 1. vyd. Praha: Ikar. ISBN 978-80-249-0877-9.

GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J., KOUTEK, J., 2000. *Podoby násilí v rodině*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-70214-16-3.

MARTINKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R., 2001. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Orfeus. *Domácí násilí a zdravotně postižení*. [online]. [vid. 2011-09-06]. Dostupné z: <http://www.orfeus-cr.cz/domaci-nasili>

Rosa – občanské sdružení. *Informace pro tisk*. [online]. [vid. 2011-09-13]. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/o-nas/informace-pro-tisk/>

SOCHŮREK, J., 2003. *Nástin vybraných problémů viktimologie*. Technická univerzita Liberec. ISBN 80-7083-745-4.

SOCHŮREK, J., 2009. *Úvod do sociální patologie*. 1. vyd. Technická univerzita Liberec. ISBN 978-80-7372-448-1.

ŠPATENKOVÁ, N., 2004. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0586-9.

TOMEŠOVÁ, M., 2007. *...a muž ti vládnout bude*. Euromedia Group, ISBN 978-80-249-0900-4.

VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., 2008. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd. proFem o.p.s. ISBN 978-80-903626-7-3.

VOŇKOVÁ, J., 2002. *Vaše právo! První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. Praha: ProFem. ISBN 80-238-9891-4.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky 2009, částka 11, s. 354 - 464

Zákon č. 200/1990 Sb., přestupkový zákon, ve znění pozdějších předpisů In: Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky 1990, částka 35, s. 810 - 826

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů In: Sbírka zákonů České republiky 2008, částka 91, s. 4086 – 4156.

Seznam tabulek a grafů

Tabulky:

Tabulka č. 1: otázka č. 1.....	35
Tabulka č. 2: otázka č. 3.....	37
Tabulka č. 3: otázka č. 4.....	38
Tabulka č. 4: otázka č. 7.....	43
Tabulka č. 5: otázka č. 8.....	43
Tabulka č. 6: otázka č. 11.....	46
Tabulka č. 7: otázka č. 15.....	50

Grafy:

Graf č. 1: otázka č. 1	35
Graf č. 2: otázka č. 2	36
Graf č. 3: otázka č. 3	37
Graf č. 4: otázka č. 4	39
Graf č. 5: otázka č. 11	46
Graf č. 6: otázka č. 15	50

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník vlastní konstrukce	I
Příloha B: Otázky SARA DN	IV
Příloha C: Plakát „Nebud’te slepí k domácímu násilí“	VI

Příloha A: Dotazník vlastní konstrukce

1) Jaké je vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2) Jaký je Váš věk?

.....

3) Jak dlouho jste ve služebním poměru u policie České republiky?

- a) do 5 let služebního poměru
- b) do 10 let služebního poměru
- c) do 15 let služebního poměru
- d) 15 a více let služebního poměru

4) Jakým způsobem jste byli na problematiku domácího násilí proškoleni?

.....

5) Jste pro výkon svého povolání dostatečně proškoleni k rozpoznání problematiky domácího násilí?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíš ne

6) Čeho se týkalo Vaše proškolení nejvíce?

- a) legislativní úpravy
- b) první záchranné pomoci
- c) psychologické pomoci při jednání s oběťmi
- d) jiné.....

7) Jaký je Váš postoj k řešení případů domácího násilí?

- a) profesní realizace v dané problematice
- b) individuálnost daného skutku
- c) okamžitá pomoc ohrožené osobě
- d) jiné.....

8) Proč patří případy domácího násilí u Vás k neoblíbeným?

- a) administrativní náročnost případu
- b) evidentní stres a emoční vyčerpání při případu
- c) obava ze špatného rozhodnutí
- d) jiné.....

9) Co Vás napadne jako první při výjezdu k případu domácí násilí?

.....
.....
.....

10) Setkali jste se někdy s nějakou formou domácího násilí, ať již profesně nebo soukromě?

- a) ano, při výkonu své profese policisty, četnost.....
- b) ano, při žádosti o pomoc ohrožené, násilné osoby (mimo službu), četnost.....
- c) nikdy

11) V případě, že jste se setkali s domácím násilím, jaká byla jeho forma?

- a) fyzické násilí
- b) psychické násilí
- c) sexuální násilí
- d) ekonomické násilí
- e) nebo jejich možná kombinace, uveďte jaká.....

12) V případě, že jste setkali s domácím násilím, kdo byla ohrožená osoba?

- a) žena
- b) muž
- c) dítě
- d) senior
- e) osoba s postižením (mentální, fyzické, sluchové apod.)

**13) S kterou obětí domácího násilí, bylo pro Vás nejtěžší komunikovat?
(největší emoční zátěž)**

- a) žena
- b) muž
- c) dítě
- d) senior
- e) osoba s postižením (mentální, fyzické, sluchové apod.)

14) Existuje subjekt (např. PČR – kolega, nadřízený/krizové intervenční centrum/orgán sociálně právní ochrany) na který se v případě aktuální nejasnosti při řešení individuálního skutku domácího násilí můžete obrátit s žádostí o radu, nebo metodickou pomoc?

.....
.....

15) Co nejvíce postrádáte po samotném vyřešení domácího násilí? (zpětnou vazbu, konzultaci s odborníkem apod.)

.....
.....
.....
.....

Příloha B: Otázky SARA DN

OTÁZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) **OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PČR, na úrazy apod.*
- 2) **ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) **JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácím násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) **NEVEŘEJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUCÍHO DN

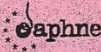
V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídit záznam zvukový.

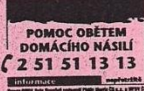
K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PČR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předějte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

Tento dokument vydává Bílý kruh bezpečí, o.s. v rámci mezinárodního projektu „Development of a service framework, practice guidance and training programmes to support adult victims of sexual violence“ podpořeného z programu DAPHNE II.

POMOC OBĚTEM
DOMÁCÍHO NÁSILÍ
2 51 51 13 13

IV

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBĚ

- 1) **Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) **Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) **Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů
- 4) **Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) **Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBEČNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) **Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) **Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) **Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) **Má násilná osoba problémy s toxikomanii a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech
- 5) **Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) **Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) **Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranné chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) **Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) **Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností
- 5) **Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

www.donalinka.cz – www.bkb.cz – www.domacinasil.cz

Copyright © 2005 P. R. Kropp, S. D. Hart & H. Bellfrage – Copyright © 2006 Bílý kruh bezpečí, o.s.
Kopírování, reprodukce a opětovný přenos jakýmkoli způsobem jsou zakázány mezinárodním právem.

Příloha C: Plakát „Nebud'te slepí k domácímu násilí“

Rodina bývá někdy místem, kde silnější mohou dlouhodobě a často i beztestně ubližovat slabším...

NEBUĎTE SLEPÍ K DOMÁCI MU NÁSILÍ

Domácí násilí je opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí mezi blízkými osobami. Má podobu psychického a fyzického, ale též např. sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji jde však o jejich kombinaci. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví, které mohou skončit usmrcením.

Jde o násilí ve vztahu blízkých osob, jehož cílem je získat nad ohroženou osobou kontrolu, převahu a moc. Odhrává se zpravidla beze svědků „za zavřenými dveřmi“ bytů a domů. Ohrožená osoba s násilníkem sdílí mnoho společného – děti, majetek, okruh příbuzných a známých... Tyto blízké vztahy blokují ochotu ohrožené osoby násilí označovat a následně spolupracovat s policií.

Domácí násilí samo nazmít. Jeho skrytí není řešením! Pokud není v sílích ohrožené osoby situaci řešit, může se obrátit na některá z následujících míst:

Policie ČR 158
Domá linka (nonstop): 251 51 13 13
INTERVENČNÍ CENTRA:
Jihomoravský kraj: 739 078 078
Sýpka 25, 613 00 Brno, donacentrum@donacentrum.cz
Zlínský kraj: 774 485 682
U Náhonu 5208, 760 01 Zlín, ic.zln@seznam.cz
Kraj Vysočina: 606 520 546
Pod Příkopem 4, 586 01 Jihlava, ic.vysochina@volny.cz

**KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE
JIHOMORAVSKÉHO KRAJE**